

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **104**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

1

SIJEČANJ
2012

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
http://www.plsavez.hr

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotičeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://hps.plsavez.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza broj 2360000-1101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi **35 eura**, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva jest HR4123600001101495742.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@plsavez.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini svim pretplatnicima šalje uplatnica za pretplatu.

6 Hrvatski planinarski savez
u 2011. godini

16 Jamski sustav Kita Gačešina –
Draženova puhaljka

22 Babina gomila na Rujnici

26 Idemo na Gartnerkofel!

Sadržaj

Članci

- 4** Nagrade najboljima u 2011.
- 6** Hrvatski planinarski savez
u 2011. godini
Darko Berljak
- 14** Hrvatski planinar u novoj godini
deblji za 8 stranica!
Alan Čaplar
- 16** Jamski sustav Kita Gačešina –
Draženova puhaljka na Crnopcu
Teo Barišić
- 22** Babina gomila na Rujnici
Zdenko Kristijan
- 26** Idemo na Gartnerkofel!
Damir Bajs
- 28** Prvi put na Velikom Alanu
Nikola Butorac
- 31** Prolazimo često...
Ivan Hapač
- 33** Jedan dan u brdovitoj Lici
Helena Novak Penga
- 36** Moje planinske livade
Nada Banović
- 39** Damjan, moj planinarski suputnik
Blaž Tota

Info

- 40** Petrov vrh (614 m)
- 42** Planinarska obilaznica Petrova gora
- 42** Planinarska kuća »Orlove stine«
- 43** Francesco Petrarca – prvi »pravi«
planinar
- 43** pd-zagorske-steze.hr
- 43** Vremeplov

Tema broja

Hrvatski planinarski savez
u 2011. godini

Naslovnica

Na vrhu Ledenog slapa
(Mt. Everest), arhiv HPS-a

Rubrike

- 44** **In memoriam:**
Miro Ivanišević
- 45** **Planinarske kuće:**
Nova peč na Ivinim
vodicama
- 46** **Vijesti:** Dan istarskih
planinara i PD
»Pazinka«, 15. susret
planinara na Dilju,
Planinarski tjedan
u Našicama, Izložba
fotografija članova
HPD-a »Lipa«. PS
grada Karlovca u 2011.
godini, Izlet po Krndiji
za Međunarodni
dan planina, Novi
godišnjak »Japetića«
- 51** **Kalendar akcija**

Nagrade najboljima u 2011.

Najbolje planinarsko društvo:
SAK »Ekstrem«, Makarska izveo je niz kvalitetnih akcija u raznim planinarskim specijalnostima među kojima se ističu uspon na Alpayo u Južnoj Americi, istraživanje najdublje jame na Biokovu, jaka markacistička djelatnost, organiziranje alpinističkog logora s više od 100 sudionika, radovi na proširenju kuće na Vošcu vlastitim sredstvima te porast članstva u klubu.

Najbolje organizirana akcija:
Dani hrvatskih planinara u Omišu u organizaciji PD-a Imber, koje je s malim brojem svojih članova uspjelo vrlo kvalitetno osmisliti i provesti program raznovrsnih i vrlo atraktivnih sadržaja tog skupa s više od 1000 sudionika iz Hrvatske i inozemstva.

Najbolji upravljač planinarskog objekta:
HPD »Sveti Šimun«, Markuševac - Zagreb mlado društvo koje se s puno volje, entuzijazma i profesionalnosti u 2011. godini prihvatilo izgradnje, a kasnije i održavanja planinarskog skloništa na Skorpcu koje svojim standardom daleko nadilazi kategoriju takvih planinarskih objekata.

Najbolji društveni rad u svojoj planinarskoj udruzi:
Otmar Tosenberger istaknuo se organiziranjem niza kvalitetnih akcija Slavenskog planinarskog saveza u 2011. godini, a istovremeno je bio uspješan i kao predsjednik PD »Đakovo« koje postiže također vrlo dobre rezultate.

Najbolji planinarski dužnosnik:
Ivan Hapač kao član Izvršnog odbora u tom je tijelu sve poslove obavljao uredno i na vrijeme, a posebno je velik doprinos dao na poslovima ishođenja potrebne dokumentacije za početak rada Planinarskog učilišta.

Najbolja planinarska kuća:
planinarski dom »Željezničar« na Oštrcu kojim upravlja HPD »Željezničar« jedan je od rijetkih planinarskih domova koji nema cestovni prilaz i koji je sačuvao svoju autentičnost i atraktivnost. Posljednje uređenje, dobar ugođaj, izvrsna ponuda hrane i pića razlog su pohvalama brojnih planinara, ali porasta broja posjetitelja u 2011. godini.

Nagrade najboljima u hrvatskom planinarstvu 2011. godine dodijeljene su na Novogodišnjoj sjednici Izvršnog odbora HPS-a 19. prosinca 2011.

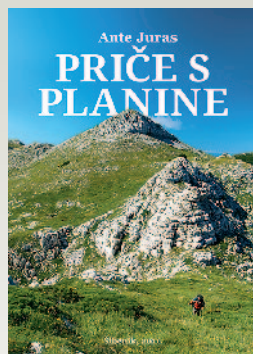

Najbolja planinarska web stranica članice HPS-a: **HPD »Japetić«, Samobor, www.hpd-japetic.hr** koja osim vrhunskog dizajna, preglednosti, niza korisnih poveznica, ima ažurirane vijesti, članke, galerije i ostale zanimljive sadržaje važne ne samo za matično planinarsko društvo i njegov rad već i za samo planinarstvo.

AG PLANUM □

Najbolji sponzor: **AG Planum, Zagreb** osigurao je besplatno stolariju, transport i proteklog ljeta obavila složene radove na obnovi Rossijevog skloništa na sjevernom Velebitu.

Najveći doprinos planinarskoj publicističkoj djelatnosti: **Ante Juras** (posthumno) kao autor atraktivne knjige »Priče s planina« koja je objavljena početkom 2011. godine u izdanju Planinarskog saveza Šibensko-kninske županije.

Najbolji domaćini u planinarskoj kući: **Gordana i Mišo Dlouhy, članovi HPD-a »Vihor«** i domaćini planinarske kuće »Vinište« u kojem su požrtvovno radili od same izgradnje, na poslovima redovitog održavanja, ali i na mnogim i dežurstvima koja su obilježena velikim gostoprimstvom

Najveći planinarski uspjeh: **Edin Alikalfić, član PDS »Velebit«** uspio je pribaviti vrlo složenu dozvolu od ruskih vlasti za uspon na tehnički zahtjevan najviši vrh Sibira Mt. Belukhu (4815 m) te se potpuno sam bez postavljanja visinskih logora u rekordnom vremenu popeo na vrh.

Posebna priznanja: **Alan Čaplar** za izradu nove i atraktivne web stanice HPS-a, njezino održavanje i poslove uređivanja **PD »Škamnica«, Brinje** je za malo više od godinu dana od svog osnutka organiziralo velik planinarski pohod na Zarin u travnju 2011. na kojem je sudjelovalo preko 600 planinara.

Hrvatski planinarski savez u 2011. godini

Darko Berljak, glavni tajnik HPS

Izvršni odbor HPS-a već više od trideset godina svoju posljednju sjednicu u tekućoj godini organizira na način da je ona potpuno otvorena, a koja pod nazivom Novogodišnja sjednica uz jedanaest članova tog tijela redovno okupi do osamdesetak planinara i gostiju. Razlog tome je dnevni red sjednice, jer se nekoliko dana prije kraja godine podnosi vrlo detaljno izvješće o radu tijela, dužnosnika, Ureda HPS-a i njegovih zaposlenika te svih stručnih i organizacijskih komisija. Malo je udruga, sličnih saveza ili drugih ustanova koji svojim članovima, ali i široj javnosti svoje godišnje djelovanje i rezultate prikazuju tako izravno, ažurno i transparentno, a samo nekoliko dana nakon Nove godine cijelo se izvješće objavljuje i u prvom broju »Hrvatskog planinara«.

Hrvatski planinarski savez 2011. godinu završio je s najvećim brojem registriranih udruga od svog osnivanja prije 137 godina, odnosno čak njih 301 danas su članice našeg krovnog planinarskog saveza. Od toga 259 su planinarska društva i klubovi, 13 je županijskih i gradskih planinarskih

saveza, 8 stanica vodiča te Hrvatska gorska služba spašavanja i njezinih 20 stanica. U 2011. godini osnovano je 20 novih planinarskih društava/klubova većinom u mjestima gdje nije bilo planinarskih društava: u Kuterevu, Ivanić Gradu, Korenici, Maloj Ravi, Čabru, Hvaru, Buzetu, Gračacu, Skradinu i Solinu, zatim u Lepoglavi, Rijeci, Zagrebu (2), Velikoj Gorici, Gospiću, Karlovcu, Glini, Ravnoj Gori i Dubrovniku, jedan gradski savez u Karlovcu te dvije stanice vodiča u Zagrebu i Rijeci.

Ukupan broj članova (utvrđuje se konačnim obračunom izdatih i vraćenih markica sredinom siječnja), na dan 19. 12. 2011. iznosio je 27.775, od čega 15.809 seniora i 11.966 mladeži i umirovljenika, što je porast od 2 % prema broju članova u 2010. godini.

Na svim razinama u HPS-u ostvarene su brojne kvalitetne akcije, od organizacije izleta, pohoda, susreta, škola, tečaja, natjecanja, ekspedicija do obilježavanja obljetnica i ostalih događanja iz svih naših djelatnosti.

Dani hrvatskih planinara održani su u Omišu su od 6. do 8. svibnja u organizaciji PD Imber uz raznovrsne i vrlo atraktivne planinarske sadržaje te uspone na Omiškom Dinaru i Poljičkom planinu. Okupilo se više od 1000 planinara iz ukupno 97 planinarskih udruga. Bilo je planinara iz svih krajeva Hrvatske, a sudjelovali su i gosti iz Slovenije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i iz Makedonije.

Tradicionalni pohod na Dinaru, najviši vrh Hrvatske, održan je 6. kolovoza uz sudjelovanje oko 120 planinara iz 22 planinarska društva, a na putu prema vrhu i ove godine bila su uključena oba smjera prilaza (Glavaš i Brezovac).

Sedmu godinu zaredom početkom siječnja na Sljemenu obavljeni su vrlo zahtjevni poslovi za potrebe Svjetskog skijaškog kupa (FIS) u ženskom i u muškom slalomu. Članovi HPS-a pripremili su nekoliko kilometara pristupnih putova za više

Uvodno obraćanje dopredsjednika HPS-a Tomislava Čanića na Novogodišnjoj sjednici Izvršnog odbora HPS-a

tisuća gledatelja na dvije noćne trke po vrlo teškom zaleđenom planinskom terenu te s HGSS-om zbrinuli sve kojima je bila potrebna pomoć ili podrška u kretanju.

Za prvosvibanjske praznike s JU NP »Paklenica« organizirano je tradicionalno međunarodno penjačko natjecanje »Big Wall speed climbing« te natjecanje djece i juniora u sportskom penjanju.

Hrvatski planinarski savez kandidirao se na natječaju zaklade Julia Taft koji je raspisalo Veleposlanstvo SAD-a u Hrvatskoj. Projekt uz potporu UNHCR-a i Ureda UNDP-a ocijenjen je kvalitetnim i prihvaćen u Washingtonu, a cilj je bila obuka dvadesetak osoba na širem ličkom području uz pružanje certifikata za planinarske vodiče i turističke pratitelje korisnicima od kojih je većina bila raseljena tijekom rata u devedesetim godinama ili pripadaju manjinskim ili na neki drugi način ranjivim skupinama na širem području Like. Tečaj je uspješno održan krajem listopada na području srednjeg Velebita.

Organizirana je speleološka ekspedicija »Lukina jama 2011« čiji je pokrovitelj bio Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović. Na toj akciji Komisije za speleologiju HPS-a, SO PDS Velebit i JU NP Sjeverni Velebit od 23. srpnja do 6. kolovoza sudjelovala su 62 speleologa iz Hrvatske, SAD-a, Velike Britanije, Poljske, Slovenije, Slovačke i Srbije. Postignuta je nova dubina od -1409 m te speleo-ronjenje do dubine -41 m, što je jedan od najdubljih urona u svijetu na toj dubini u jami, a obavljena su i mnogobrojna biospeleološka, hidrogeološka, fizikalno-kemijska mjerenja i istraživanja te izrađen novi nacrt jame. Jamski sustav Lukina jama - Trojama je najdublji hrvatski jamski sustav i 16. po dubini u svijetu. Ukupno 60 speleologa spustilo se do dna jame.

Nastavljena je realizacija zajedničkog srednjoročnog projekta povećanja sigurnosti u hrvatskim planinama s Hrvatskom gorskom službom spašavanja izgradnjom planinarskih kuća i skloništa na Kamešnici, Srednjem Velebitu i Dinari koja će se nastaviti i sljedećih godina.

»Svjetski dan planina« 11. prosinca kao što je uobičajeno u zadnje četiri godine obilježen je u suradnji sa Slavonskim planinarskim savezom i JU PP Papuk, a uz ovogodišnje geslo »Planine i šume« organiziran je izlet na Krndiju, geološki najstariju slavonsku planinu.

Dani hrvatskih planinara 2011. održani su u Omišu

Cijene članskih markica jedanaestu godinu za redom nisu se mijenjale, a tako će ostati i u 2012. godini. Sredstva od markica koriste se u cjelosti za sigurnost, odnosno osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakog našeg člana (15.000 kn u slučaju smrti i 30.000 kn za invaliditet), za obnovu planinarskih objekata te za stručan rad članstva u naših 15 specijalističkih djelatnosti. Sa članskom markicom za tekuću godinu ostvaruju se sljedeće povlastice: osiguranje za slučaj nesreće, popust od 50 % u cijeni noćenja u planinarskim domovima u Hrvatskoj, Sloveniji i dijelu BiH, popusti u trgovinama planinarske opreme (Iglu šport, Vrhunac, Intersport), popust u cijeni ulaznice u nacionalne parkove u planinskim područjima te u kupnji planinarske literature u sjedištu HPS-a.

* * *

Rad tijela HPS-a obavljao se na sjednicama Glavnog i Izvršnog odbora HPS-a. Sjednica Glavnog odbora održana je 26. veljače na kojoj je donesena odluka o sazivanju Skupštine HPS-a te obrađen uobičajni dnevni red s prihvaćanjem zaključnog računa i godišnjeg proračuna Saveza s usklađenim veličinama prihoda i rashoda u iznosu od 2.311.446,73 kn za tekuću godinu, a od toga 480.000,00 kn za rad naših stručnih i organizacijskih komisija. Izvršni odbor na svojih 10 sjednica provodio je odluke Glavnog odbora, na temelju proračuna odlučivao o materijalno-financijskim poslovima, koordinirao rad komisija te raspravljao o 78 glavnih točaka dnevnog reda i pedesetak

XXV. Skupština HPS-a

podtočaka. Sve sjednice Izvršnog odbora imale su kvorum, a Nadzorni odbor, odnosno njegovi članovi bili su nazočni svim sjednicama.

XXV. Skupština HPS-a održana je 28. svibnja u Hotelu »Four Points Panorama« u Zagrebu. Zasjedanje najvišeg tijela Saveza u kojem ravnopravno sudjeluju sve naše članice, bio je najvažniji društveni događaj u prošloj godini. Na skupštini su podnesena izvješća o radu Saveza, njegovih tijela i stručnih komisija te o radu Nadzornog odbora i Suda časti. U protekle četiri godine uz niz kvalitetnih akcija od kojih su neke bile jedinstvene u našoj planinarskoj povijesti, postignuti su i izvrsni financijski rezultati. Predložen je i usvojen srednjoročni financijski plan te programske osnove i plan rada HPS-a za sljedeće četiri godine. Izabrani su novi dužnosnici i tijela Saveza (Glavni, Izvršni i Nadzorni odbor, Sud časti).

S ustanovama izvan HPS-a kontaktiralo se s Uredom Predsjednika Republike, pojedinim ministarstvima, njihovim tijelima i dužnosnicima, županijskim i gradskim upravama, veleposlanstvima te drugim ustanovama oko pitanja povezanih s našom djelatnošću. Surađivalo se s Državnim hidrometreološkim zavodom i javnim ustanovama nacionalnih parkova (Sjeverni Velebit, Risnjak i Paklenica) i parkova prirode (Medvednica, Papuk, Žumberak-Samoborsko gorje, Biokovo, Papuk, Učka i Velebit). Odnosi s tim ustanovama uz česte kontakte ogledaju se i u provedbi zajedničkih akcija, održavanja tečajeva i stručnog rada. Hrvatski olimpijski odbor sufinancirao je znatan

dio troškova natjecanja za naše športske discipline, platio je naše članarine u međunarodnim udrugama (UIAA – International Mountaineering and Climbing Federation i IFSC – International Federation of Sport Climbing), kao i plaće naših zaposlenika. Naš predstavnik sudjelovalo je u radu sjednica Skupština Hrvatskog olimpijskog odbora i Odbora neolimpijskih športova.

Na međunarodnom planu u asocijaciji planinarskih saveza (UIAA) sudjelovalo se u radu Opće skupštine UIAA u Kathmanduu (Nepal). Poslije skupštine predstavnici iz Europe održali su sastanak na temu suradnje i udruživanja europskih planinarskih saveza. Predstavnik HPS-a u statusu gosta, a na poziv Cluba Alpino Italiano sudjelovao je na njihovoj skupštini u Spoletu. U svojstvu promatrača sudjelovalo se na sastanku ERA – Europske pješačke federacije za jugoistočnu Europu koji je održan sredinom ožujka u Beogradu. Održavani su sastanci s predstavnicima hrvatskih planinarskih društava u BiH, kao i s najvišim dužnosnicima Planinske zveze Slovenije, a zajednički službeni sastanak dogovoren je za kraj siječnja 2012. u Zagrebu.

U natjecateljskim športovima (sportsko penjanje i ledno penjanje) na svjetskim i europskim prvenstvima, na nekoliko svjetskih kupova i drugim međunarodnim natjecanjima u postojećim kategorijama, nastupale su ženske i muške hrvatske reprezentacije. Više desetaka natjecatelja i natjecateljica uključeno je u kategoriziraciju hrvatskih športaša, a već drugu godinu članovi HPS-a su uvršteni u godišnje razvojne programe HOO-a za financijsku potporu sportaša mlađih dobnih kategorija.

Odnosi s novinskim i elektronskim medijima ostvarivali su se povodom održavanja pojedinih akcija. S većim publicitetom popraćeni su Dani hrvatskih planinara, BWSC u Paklenici, a posebno ekspedicija u Lukinu jamu na Velebitu. Članci o našim djelatnostima objavljujani su u dnevnim novinama i raznim časopisima, ali i u vijestima, reportažama i emisijama na nacionalnim i lokalnim TV postajama te na internetskim portalima i web stranicama.

Kontakti s 301 članicom HPS-a obavljani su od strane zaposlenika u Uredu HPS-a i članova tijela HPS-a izravno na susretima na terenu, putem prijama stranaka u sjedištu Saveza,

telefonskim razgovorima, dopisivanjem e-poštom, objavama u časopisu »Hrvatski planinar« i preko dopisa upućenih na naša društva i klubove oko aktualnih tema, objašnjenja pojedinih pitanja, obavijestima o akcijama i prijedloga za bolju suradnju. U 2011. godini predstavnici HPS-a bili su na stotinjak događaja od osnivačkih i redovnih skupština, raznih proslava i ostalih akcija koje su organizirala planinarska društva, županijski savezi i stručne komisije.

Godišnji prihod prema pokazateljima središnjem prosinca bit će oko 10% veći od proračuna koji je usvojio Glavni odbor HPS-a, dakle oko dva i pol milijuna kuna, pa iz tog razloga, ali i dugogodišnjeg urednog poslovanja, dalje se povećava vrlo važna novčana pričuva za naredno razdoblje u kojem HPS neće ovisiti o izuzetno nepovoljnim gospodarstvenim uvjetima u Hrvatskoj i svijetu najavljenih za 2012. godinu. Prihodi od članskog materijala iznose četvrtinu ukupnih prihoda, a u proračunu HPS-a od tih sredstava namiruju se isključivo namjenski rashodi (uplaćeno se u cjelosti vraća onima koji su to i uplatili kroz osiguranje u slučaju nezgode i stručni rad 15 komisija HPS-a u kojem sudjeluje više tisuća naših članova).

Ured HPS-a sa svoja tri profesionalna djelatnika u 2011. godini obavljao je svoje zadaće i poslove, a često i one koje nisu u mogućnosti riješiti ostali dužnosnici ili pročelnici komisija. Članstvu, ali i ostalim zainteresiranima Ured HPS-a pružao je obavijesti o planinama i planinarstvu, brinuo se o pretplati i financijskim poslovima izdavanja našeg časopisa, kontaktirao s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim udruženim članicama u vezi članskog materijala i ostalih pitanja naše organizacije, surađivao s komisijama HPS-a te vodio složeno vlastito poslovanje kroz planiranje, nabavku i prodaju planinarske literature, ugovaranja najamnina i sponzorstva te obavljanja ostalih poslove kako bi se osigurali dodatni izvori prihoda.

Časopis »Hrvatski planinar« izlazio je redovito s ažurnim vođenjem evidencije pretplatnika. Naklada se kreće ovisno o dijelu godine između 1750 i 1800 primjeraka, a uz određeni broj besplatnih i primjerka za razmjenu, broj pretplatnika u 2011. godini bio je 1695. Proteklu godinu obilježio je redizajn časopisa s uvođenjem novih rubrika te pojačan interes planinara za objavljivanje članaka i

vijesti u časopisu. Urednički odbor tijekom godine je zaprimio više od 400 dužih i kraćih priloga za časopis, a objavljeno je ukupno 274 priloga. Stvarni troškovi izdavanja časopisa nešto su veći od prikupljenih pretplata, ali razlika se nadoknađuje prodajom oglasnog prostora i sufinanciranjem časopisa iz drugih izvora. Imajući u vidu osjetno povećanje broja zaprimljenih članaka i vijesti, Izvršni odbor HPS-a odlučio je da se od početka 2012. godine za 8 stranica poveća opseg redovnih brojeva časopisa, uz zadržavanje iste cijene pretplate (150 kn). Budući da je »Hrvatski planinar« službeno glasilo HPS-a, u idućem razdoblju predviđen je i veći prostor za predstavljanje djelatnosti i akcija koja se izvode putem stručnih i organizacijskih komisija HPS-a.

* * *

Raspon djelatnosti Hrvatskog planinarskog saveza jedinstven je u usporedbi s većinom nacionalnih planinarskih saveza u svijetu, jer se ostvaruje kroz rad čak 15 stručnih i organizacijskih komisija HPS-a. Komisije su izvele oko 500 akcija, ekspedicija, pohoda, susreta, škola, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja i natjecanja na kojima je sudjelovalo blizu četiri tisuće naših članova. Znatan dio našeg članstva svoj boravak u planinskoj prirodi ne provodi samo rekreativno, već se kroz volonterski rad bavi stručnom i društveno korisnom djelatnošću. Kratak opis rada komisija HPS-a u 2011. godini je sljedeći:

Planinarski putovi. Održano je devet sastanaka komisije, a za HPO je podijeljeno 196 priznanja od kojih je brončanu značku primilo 65 planinara, srebrnu 45, zlatnu 26, posebno priznanje 23, visoko priznanje 27 planinara i najviše priznanje 10 planinara. Za VPP primilo je značku 37 planinara, a za Velebitsku obilaznicu njih 3. Organizirana su dva tečaja za markaciste za područja Istarskog planinarskog saveza i Planinarskog saveza Dubrovačko-neretvanske županije s ukupno 42 sudionika koji su primili iskaznicu »Markacist HPS-a«. Održani su i sastanci s povjerenicima iz ta dva saveza s ukupno 25 sudionika te s predstavnicima JU PP Učka i NP Mljet. Izrađeno je 26 metalnih žigova za kontrolne točke HPO-e. S tvrtkom »Navigo sistem« komisija je surađivala u dogovorima o doradi zemljovida i snimanju tragova planinarskih putova GPS uređajima, a s

HGSS-om na izradi karte Medvednice. Održane su i dvije radionice za članove komisije za rad s GPS uređajima i obradom snimljenih tragova. Radilo se i na projektu web aplikacija baze podataka Komisije i pilot projektu označavanja planinarskih putova pomoću GPS traga. U akcijama komisije, odnosno pregleda budućih planinarskih obilaznica i putova sudjelovalo je 12 članova.

Gospodarstvo. Ažurirana je GIS baza podataka za planinarske objekte. Raspisan je natječaj za dodjelu novčanih sredstava za obnovu, održavanje i izgradnju planinarskih objekata. Javilo se 19 upravljača, a novac je dodjeljen prema ispunjenim uvjetima za 11 objekata u ukupnom iznosu od 104.342,16 kuna. Udovoljeno je zamolbi PD »Paklenica« iz Zadra da se dodijeljena sredstva prebace u sljedeću godinu i usmjere u izgradnju novoga skloništa na Vlaškom gradu. Naručene su i izrađene table za 5 objekata. Pomagalo se u radovima na Rossijevom skloništu. Komisija i dalje traži od upravljača objekta da prikupljaju dokumentaciju za uknjižbu istih te radi na prijedlogu promjene Pravilnika o upravljanju i poslovanju planinarskim objektima u HPS-u.

Promidžba i izdavačka djelatnost. Središnja aktivnost u 2011. godini bila je izrada novog weba HPS-a, a unutar Komisije za promidžbu i izdavaštvo priređeni su i usuglašeni Poslovnik o administriranju i korištenju web domene *plsavez.hr* te je donesena Uređivačka koncepcija weba HPS-a, koje je usvojio Izvršni odbor. Komisija je za potrebe drugih komisija i dužnosnika HPS-a pripremila nekoliko pisanih uputa o radu s webom i s elektroničkom poštom *@plsavez.hr* te je razrješavala razna prateća pitanja s bivšim webmasterom, s CARNet-om i korisnicima weba i elektroničke pošte. Na novom webu, uz suradnju autora bibliografije Darka Grundlera uspostavljen je nov pretraživač bibliografije »Hrvatskog planinara«. Web-trgovina u prvih 9 mjeseci rada zabilježila je više od 250 narudžbi. Za potrebe weba organizirano je prikupljanje podataka o djelovanju planinarskih udruga članica HPS-a (znakovi društava, podaci o društvenim sastancima, planinarskim školama i dr.). Tiskano je drugo izdanje priručnika »Planinarski putovi« autora Zdenka Kristijana s uvrštenim novostima i ispravcima te dodatna naklada od 1000 primjeraka dnevnika HPO-e i isto toliko novog Planinarskog dnev-

Postavljanje planinarskog skloništa »Rupe« na Dinari

nika. Materijali za Skupštinu HPS-a priređeni su u preglednoj tiskanoj brošuri od 40 stranica. Odlukama Skupštine HPS-a dokumenti iz te publikacije potvrđeni su kao neki od najvažnijih dokumenata naše udruge za djelovanje u tekućem mandatnom razdoblju, zbog čega ovu brošuru ne treba promatrati samo kao publikaciju za jednodnevno korištenje na Skupštini HPS-a, već kao temelj za rad tijela i dužnosnika HPS-a u idućem razdoblju. Tiskan je plakat »Dani hrvatskih planinara«, a u postupku je izdavanje brošure o planinarskim priznanjima u HPS-u 1962. - 2011. Kao i prošlih godina tiskani su zidni kalendari HPS-a za 2012. godinu s usporednom najavom akcija članica HPS-a u kalendaru, a na taj način informacije o pohodima i sličnim akcijama lako su dostupne svim hrvatskim planinarima. Održana su raznovrsna dobro posjećena predstavljanja planinarskih knjiga u Zagrebu, Splitu, Sisku, Bjelovaru, Rijeci, Varaždinu, Novigradu i Šibeniku kao i na HRT-u, pri čemu se nije govorilo samo o knjigama koje su se predstavljale, nego i šire o planinarstvu i o ulozi HPS-a. Komisija je i pomagala u uređivanju i pripremi publikacija pojedinih članica Saveza.

Speleologija. Članice Komisije tijekom godine organizirale su 397 speleoloških ekspedicija, logora, istraživanja ili posjeta speleološkim objektima u Hrvatskoj te sudjelovale u više speleoloških ekspedicija, istraživanja, stručnih i znanstvenih skupova u svijetu. Na ispitima Komisije za speleologiju HPS-a od 8 prijavljenih kandidata, 4 su uspješno položili ispit te stekli

naziv speleolog. Održano je 9 speleoloških škola s ukupno 111 speleoloških pripravnika. Školovanje se od ove godine provodi u okviru novog dopuštenja za obavljanje edukativnih aktivnosti izdanog od strane Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu prirode. Organiziran je niz seminara i skupova s međunarodnim sudjelovanjem u suradnji sa speleološkim udrugama i HSS-om. Već je bilo riječi o ekspediciji »Lukina jama« čiji je pokrovitelj bio Predsjednik Republike. Nepovoljni vremenski uvjeti izazvali su znatnu promjenu uvjeta u potopljenom kanalu na dnu jame te nije bilo moguće ostvariti novi duboki uron kao nastavak prošlogodišnjeg istraživanja, ali su obavljena mnoga znanstvena istraživanja te napravljen video snimak jame. Jednogodišnja mjerenja razine, temperature i elektrolitičke vodljivosti vode u sifonu na dnu Lukine jame pokazuju prisutnost vrlo aktivne dinamike razine vode, kao i ostalih mjerenih parametara. Najviša zabilježena promjena razine vode je više od 100 m. Najintenzivnija istraživanja u 2011. izvedena su u jamskom sustavu Kita Gaćešina – Draženova puhaljka, koji je u proteklih godinu dana kroz 12 istraživačkih akcija produljen za 3737 m. Nova duljina je 22.046 m, čime je za više od kilometra premašena duljina Postojnske jame u Sloveniji te je ovaj jamski sustav postao najdulji u Dinaridima. Dubina sustava je povećana na 665 m. Održana je speleološka ekspedicija »Mokre noge« na Biokovu u kojoj se došlo do dubine –831 m, te je ta jama četvrta po dubini u Hrvatskoj, a nastavljena su istraživanja na Crnopcu i u špilji Munižabi. Održana je speleo-

Ronjenje na dnu najudublje hrvatske jame - Lukine jame

nilačka ekspedicija »Cetina 2011« te speleološka ekspedicija »Srednji Velebit - Klementa 2011« koja je rezultirala pronalaskom 31 speleološkog objekta, od čega je najveći »Hunski sustav« duljine preko 1500 m. Nastavljena je intenzivna suradnja sa speleološkim organizacijama u svijetu, a u organizaciji članica KS HPS-a, u posjetu hrvatskim špiljama ili u zajedničkim istraživanjima, bili su speleolozi iz desetak europskih zemalja i iz SAD-a. U okviru znanstvenih i stručnih aktivnosti članica KS, pored geoloških, fizikalno-kemijskih i bioloških istraživanja, izrađeno je više elaborata u okviru projekata inventarizacije u suradnji s javnim ustanovama nadležnim za područja na kojima su izvedena istraživanja.

Alpinizam. Održana su tri natjecanja Hrvatskog kupa u lednom penjanju u Bjelovaru, Zagrebu i Rijeci s 37 natjecatelja. Hrvatska reprezentacija u lednom penjanju u prošloj sezoni ostvarila je dosad najbolje osobne i rezultate na međunarodnim natjecanjima. Nastupalo se na Svjetskom kupu UIAA u Švicarskoj, Koreji, Rumunjskoj i Rusiji, pri čemu valja istaknuti ulazak u dva polufinala. Sudjelovalo se i na tri međunarodna Europa kupa u Austriji, a najveći uspjeh postignut je početkom prosinca kada je na Black Diamond kupu u Češkoj osvojeno prvo i četvrto mjesto. Na Vršiču u Julijskim Alpama održan je seminar iz zimskih tehnika kojem je sudjelovalo dvanaest kandidata za instruktore alpinizma, čime su nakon ispita u listopadu i formalno stekli licence za instruktore. S jednom predstavnicom u svibnju se sudjelovalo na poznatom međunarodnom skupu penjača u organizaciji BMC-a u Škotskoj. U listopadu na Biokovu je u organiziran trodnevni alpinistički logor »Glavno da se klajmba« u sjećanje na poginule Tonija Rosa i Igora Skendera koji je okupio 120 sudionika iz cijele Hrvatske, te dobio i međunarodni karakter zahvaljujući dolasku gostiju iz Slovenije, Srbije i Crne Gore. Sredinom prosinca održan je ispit za naslov alpinist kojem su pristupila tri kandidata.

Vodiči. Održan je zimski tečaj za 10, ljetni tečaj za 24 i dva tečaja za vodiče društvenih izleta s ukupno 38 polaznika te prije detaljnije navedeni tečaj iz natječaja zaklade Julia Taft u Lici za 19 sudionika. Održani su ispiti za vodiče društvenih izleta (13), pripravnike i vodiče ljetnih pohoda te Zbor vodiča u Zagrebu. Obilježena je i

Obilježavanje 50. obljetnice Vodičke službe HPS-a

50. obljetnica Vodičke službe u HPS-u. Komisija i dalje ulaže napore oko usklađivanja potrebnih dokumenata s međunarodnim UIAA standardima vođenja, a predstavnik komisije UIAA za vodiče bio je u nadzoru provedbe zimskog tečaja u Tuku.

Planinarsko skijanje. Trenutno u Hrvatskoj i dalje nema natjecatelja koji može ostvariti neki značajniji rezultat na svjetskom i europskom prvenstvu, pa se iz tih razloga na njih nije ni prijavljivalo. Nakon tečajeva, treninga i priprema u hrvatskim planinama koje će organizirati komisija, pokušat će se opet uključiti u međunarodna natjecanja.

Športsko penjanje. Održano je 14 natjecanja na nacionalnoj razini (prvenstvo i kup Hrvatske) u boulder, brzinskoj i težinskoj kategoriji za seniore i mlađe kategorije koji su se održali u Zagrebu, Puli, Rijeci i Splitu. Redovito su se održala natjecanja u tri županijske lige. Državne reprezentacije nastupile su četiri puta: mlada na Svjetskom prvenstvu u Austriji, Svjetskom kupu u Kranju i Petzen Trophy u Austriji na kojem je opet zabilježen uspješni nastup reprezentacije s osvojenom zlatnom i srebrnom medaljom u ukupnom poretku u pojedinim kategorijama, zatim jedna zlatna i tri srebrne u »Lead« kategoriji te dvije srebrne u »Boulder« natjecanju. Seniorska reprezentacija nastupila je na svjetskom prvenstvu u Italiji. Sudjelovalo se i na četiri međunarodna natjecanja Regionen kupa na kojima su također postignuti zapaženi rezultati naših mladih natjecatelja. Održan je i Sabor komisije u Starigradu Paklenici.

Komisija za zaštitu prirode. Komisija je početkom godine provodila akciju zaštite proljet-

nica putem predavanja u planinarskim društvima i školama, a održano je 7 predavanja i 7 izleta u akciji »Mala planinarska škola zaštite prirode« u osnovnim školama. Organizirana su predavanja i tribine za građanstvo u školama i planinarskim društvima povodom Dana vode i Dana planeta Zemlje, a Svjetski dan čistih planina obilježen je organizacijom akcije čišćenja staza i vodotoka te pošumljavanja na Medvednici s preko 200 sudionika. Trajna je aktivnost promocije planina i zaštite prirode kroz elektronske i tiskane medije, čime se članovi Komisije obraćaju najširoj javnosti.

Školovanje. Prema poslanim programima, popisom instruktora, predavača i izvještajima o održanim planinarskim i stručnim školama članica, Komisija za školovanje je poslala organizatorima 760 diploma HPS-a za planinarske škole te 385 za završene polaznike specijalističkih škola što čini više od 1100 odškolovanih članova, većinom mlađe dobi.

Suradnja s upravama zaštićenih planinskih područja. Komisija je prema potrebama koordinirala rad komisija koje s dužnosnicima Saveza i Uredom HPS-a surađuju s upravama nacionalnih i parkova prirode te ostalim upravama zaštićenih planinskih područja.

Visokogorski usponi, daleka planinarska putovanja i pohodi. Planinarskim društvima i ostalim korisnicima u HPS-u komisija je davala mišljenja, savjete i kontakte za njihove akcije u Turskoj, Tanzaniji, Keniji, Peruu, Rusiji, Tibetu i Nepal.

Priznanja. Na šest sjednica obrađeno je 87 prijedloga od kojih je 78 prihvaćeno, a na skupštinama naših članica i u drugim svečanim prilikama dodijeljena su sljedeća priznanja HPS-a: 7 Plaketa, 5 zlatnih, 12 srebrnih i 54 brončana znaka HPS-a. Izrađen je potpuni popis nagrađenih planinara u posljednjih 50 godina koji je objavljen na web stranici HPS-a, a uskoro se očekuje i njegovo tiskano izdanje.

Povijest planinarstva. Organizirana su predavanja i izložbe fotografija povodom 40. obljetnice prve Hrvatske alpinističke ekspedicije »Grenland 1971« u Starigradu i Paklenici i u muzeju u Ogulinu. Nastavljeno je prikupljanje građe za alpinističku zbirku u Ogulinu i nastavljena inicijativa za proširenjem prostora u Zavičajnom muzeju.

Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost. Komisija je prema zahtjevima i potrebama pregledavala i davala mišljenja za ugovore, pravilnike i druge dokumente za Ured HPS, komisije Saveza, Izvršni i Glavni odbor HPS-a, te se očitavala o pojedinim odredbama raznih zakona važih za planinarstvo.

Hrvatska gorska služba spašavanja.

Služba djeluje kao samostalna pravna osoba s javnim ovlastima, ali statutarno i zbog niza zajedničkih interesa, HGSS je i dalje čvrsto povezan s HPS-om. U HGSS-u djeluje 638 osoba koje su i dalje obvezno članovi planinarskih društava, a kao pripadnici HGSS-a predstavljaju najškolovaniji i najspremniji dio članstva HPS-a. Našim planinarskim društvima uvijek su na raspolaganju besplatna predavanja instruktora HGSS-a te terenske vježbe u želji proširenja znanja i povećanja sigurnosti članstva. U 2011. godini obavljeno je oko 700 akcija spašavanja, ne samo u planinama već i na svim ostalim neurbanim područjima na kojima se može upotrebiti spašavateljska oprema, tehnika i iskustvo gorskog spašavanja. Uz redovnu djelatnost spašavanja i zbrinjavanja unesrećenih, održavanja vježbi, tečajeva, ispita za gorske spašavatelje i izgradnje infrastrukture, dežuralo se na skijalištima i u planinskim nacionalnim parkovima te na svim većim akcijama HPS-a. Služba vrlo aktivno radi na preventivi, između ostalog i u kartografiji te je u posljednje vrijeme izdala 8 zemljovida i 5 vodiča pojedinih planinskih područja u Hrvatskoj. HGSS ima vrlo visoki status i opće uvažavanje u našem društvu.

* * *

Ovaj pregled rada tijela i Ureda HPS-a, komisija i ostalih djelatnosti Saveza iznesen je u sažetom obliku, ali i takav pokazuje da će i 2011. godina ostati zapisana kao još jedna uspješna godina organiziranog hrvatskog planinarstva. Tome treba pribrojiti opet rekordan broj udruženih društava/klubova u HPS-u, najveći broj planinarskih objekata i najveći broj članova od 1990. do danas. Prema planu i proračunu ostvareni su svi prihodi u vrlo narušenim gospodarskim uvjetima, plaćeni svi računi i financirane sve akcije iz programskih zahtjeva stručnih i organizacijskih komisija Saveza. Sigurni smo da će se usprkos najavama

i dalje teške financijske situacije u Hrvatskoj, taj trend stalnog rasta broja udruga i ukupnog članstva, ali još važnije i kvalitete postignutih rezultata organiziranog hrvatskog planinarstva uz potrebnu financijsku podršku, nastaviti i u 2012. godini.

Uz uspjehe treba spomenuti i činjenice s kojima nismo zadovoljni. Ponekad se neki poslovi ne mogu obaviti na način koji bismo željeli. Nemali broj planinarskih društava članski materijal plaća s velikim zaostatom i to tek nakon opomena, iako se ta sredstva trebaju pravovremeno vratiti članstvu kroz unaprijed najavljene akcije komisija i plaćanjem police osiguranja. Rad nekih od planinarskih specijalnosti obavlja se bez znanja ili koordinacije s komisijama tih djelatnosti ili suprotno od nekih odredbi važećih pravilnika. Svaki objektivni i upućeni promatrač složio bi se da postizemo vrlo dobre rezultate, ali uvjereni smo da se mogu postići još bolji u našoj organiziranosti i ciljevima kojim težimo. Oduvijek smo, a ne samo u posljednje vrijeme, nezadovoljni i općim statusom planinarstva u društvu, posebno u vezi planinarskih objekata i planinarskih putova - infrastrukture koje osim našeg članstva koriste i drugi. Ne prestajemo s uvjeravanjem nadležnih ministarstava o našim specifičnostima, odnosno teškoćama koja se ogledaju u nekim odredbama i provedbi zakona i propisa iz područja turizma i ugostiteljske djelatnosti, međutim to je vrlo složena problematika i proces gdje se rezultati ne mogu postići preko noći i s kojima će uvijek svi biti zadovoljni. Velik je, ali i sve izraženiji problem, pad interesa i volje za volonterski rad u komisijama i tijelima Saveza. Želja nam je još bolja suradnja s planinarskim društvima, županijskim i gradskim planinarskim savezima, odnosno da nam oni, ali i pojedinci češće pišu o svom radu, ali i problemima te da upućuju konstruktivne prijedloge, kako bismo ih pokušali zajednički riješiti na dobrobit svih hrvatskih planinara.

Dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija, zaposlenicima i suradnicima, planinarskim udrugama i svim planinarima HPS-a zahvaljujemo na njihovom djelovanju u hrvatskim i inozemnim planinama, podzemnom svijetu, ali i zalaganju u lokalnim sredinama u mnogim ustanovama i tijelima, čime su pridonjeli da i 2011. godina bude planinarski vrlo uspješna.

Hrvatski planinar

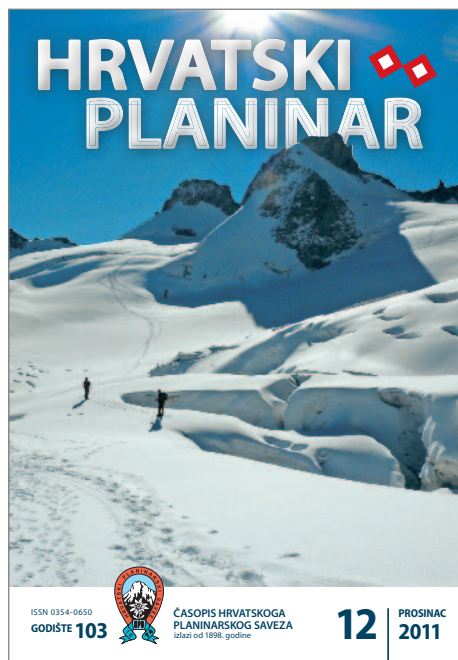
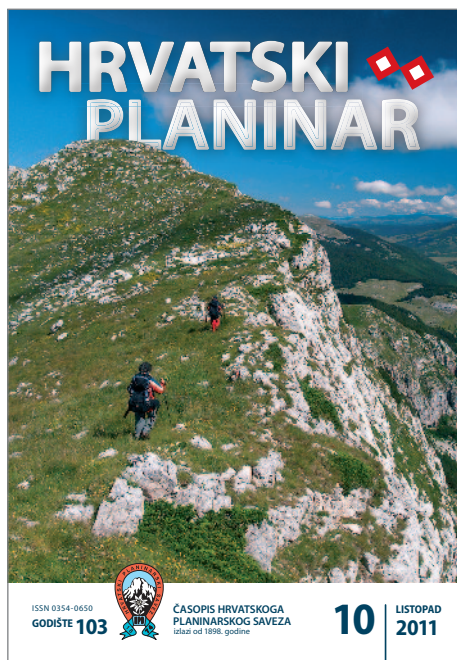
u novoj godini deblji za 8 stranica!

Alan Čaplar, Zagreb

Naš je časopis posljednjih godina doživio više promjena i novosti. Ne tako davno, 2001. godine, počeo se tiskati u boji, zatim je 2003. povećan broj stranica, a sve to vrijeme nastojimo ga, u skladu s mogućnostima, grafički i sadržajno što više osuvremeniti. Nedavno smo uveli pravilo da svaki broj ima glavnu temu, a uveli smo i rubriku u kojoj predstavljamo vrhove, planinarske obilaznice, planinarske kuće, web stranice i poneku zanimljivost iz planinarske prošlosti. Te novosti dobile su i mnogo čitateljskih pohvala, a ne treba zaboraviti da časopis, osim razonodne i informativne, ima i važnu edukativnu zadaću, koja je takvim unaprjeđenjem časopisa bolje ispunjena.

Protjeklu godinu obilježio je redizajn časopisa te pojačan interes planinara za

objavljivanje članaka i vijesti. Posebno nas veseli što se u časopisu javlja velik broj novih suradnika, koji su ujedno i glavna pokretačka snaga »Hrvatskog planinara«. Sagledavajući dosege »Hrvatskog planinara« ne treba zaboraviti činjenicu da časopis ne stvaraju profesionalni novinari, već sasvim »obični« i »neobični« planinari i čitatelji. Štoviše, zahvaljujući velikom trudu mnogo vrijednih ljudi naš časopis iz broja u broj ispunjava visoke profesionalne standarde i nailazi na topao prijem kod svojih čitatelja. Vrijedi istaknuti da je, za razliku od većine drugih hrvatskih časopisa koji su u uvjetima ekonomske krize osjetno potonuli, broj pretplatnika »Hrvatskog planinara« već više godina u porastu, što dobro svjedoči o kvaliteti časopisa, ali i o povećanju interesa za planinarstvo.

Imajući u vidu važnost »Hrvatskog planinara« ali i povećan interes za suradnju, Izvršni odbor HPS-a odlučio je da se od početka 2012. opseg redovnih brojeva časopisa poveća za osam stranica, uz zadržavanje iste cijene pretplate (150 kuna). Riječ je o godišnjem povećanju opsega časopisa za 16% - časopis će umjesto 492 stranica imati čak 572 stranice

Imajući u vidu važnost »Hrvatskog planinara« ali i povećan interes za suradnju, Izvršni odbor HPS-a odlučio je da se od početka 2012. opseg redovnih brojeva časopisa poveća za osam stranica, uz zadržavanje iste cijene pretplate (150 kuna). Riječ je o godišnjem povećanju opsega časopisa za 16% - časopis će umjesto 492 stranica imati čak 572 stranice. Budući da je »Hrvatski planinar« službeno glasilo HPS-a, u idućem razdoblju predviđen je i veći prostor za predstavljanje djelatnosti i akcija koja se izvode putem stručnih i organizacijskih komisija HPS-a. Takvim unaprjeđenjem časopisa ujedno je ispunjen i jedan od zadanih srednjoročnih ciljeva koje je u svibnju 2011. usvojila Skupština HPS-a. Ovim putem pozivamo planinare, a posebno dužnosnike planinarskih društava, da povećani prostor ispune tekstovima i slikama koje će još bolje prikazati društvene aktivnosti i zanimljiva planinarska odredišta u Hrvatskoj i inozemstvu. Nema planinarske teme koja ne može biti zanimljiva.

U posljednje vrijeme uočili smo i smanjenje pritoka vijesti o aktivnostima planinarskih društava i klubova za naše rubrike. Posljedica je to raznih činitelja, od ubrzanijeg načina života i promjena koje se odražavaju na planinarstvo, do činjenice da se mnogi planinari okreću bilježenju planinarskih zgoda i događaja na suvremenijem i ažurnijem mediju – internetu. Pa ipak, budući da su internetske stranice kratkotrajnijeg vijeka, mnoge informacije ne dopiru do planinarske javnosti i ne ostaju trajno zabilježene, a sve što nije zabilježeno brzo blijedi i pada u zaborav, kao da se nije ni dogodilo. U protekloj godini ostvarena je zato i sinergija između weba HPS-a i »Hrvatskog plani-

nara« tako što je dio vijesti objavljen u oba HPS-ova medija. Govoreći o webu HPS-a, ne treba zaboraviti nedavno epohalno ostvarenje kojim je HPS daleko prestigao javne institucije i udruge s mnogo većom snagom i kulturnom ulogom, ali i druge planinarske saveze u svijetu - na web adresi www.plsavez.hr u digitalnom obliku besplatno je dostupno stotinu godišta »Hrvatskog planinara«. Digitaliziranu građu lako je pretraživati zahvaljujući vrlo funkcionalnom pretraživaču i bazi podataka koju je izradio kutinski planinar dr. Darko Grundler.

Brojni prijedlozi čitatelja i suradnika upućuju da neke teme i vrste priloga trajno nedostaju i prava je šteta što se čitatelji-suradnici vrlo rijetko javljaju s takvim priložima. Konkretno, rijetko dobivamo cjelovite opise neke planine, područja, planinarskih mogućnosti i putova s praktičnim informacijama i idejama za izlete. Nedostaju i praktične upute, iskustva i savjeti o opremi, snalaženju u prirodi i sličnim stručnim temama, ali i nadahnute crtice o smislu i ljepoti planinarenja. Uvijek se rado čitaju prilozi protkani simpatičnim humorom i duhovitostima.

Osim suradnjom kroz pisanje i slanje priloga i slika, najveću nam pomoć daju svi oni koji redovito i bez kašnjenja plaćaju pretplatu, a još više oni koji promiču časopis u svojim sredinama. Predstavljajući časopis u svojim društvima, mnogi su planinari osnažili rad i poboljšali informiranost planinara u svojim sredinama.

Na kraju, prilika je da se malo i našalimo! Debljanje obično nije poželjna pojava, no u ovom slučaju sigurni smo da će debljanje »Hrvatskog planinara« razveseliti sve čitatelje i suradnike časopisa!

Jamski sustav Kita Gaćešina – Draženova puhaljka na Crnopcu

Duljinom od 22046 m premašena je duljina Postojnske jame (20570 m)!

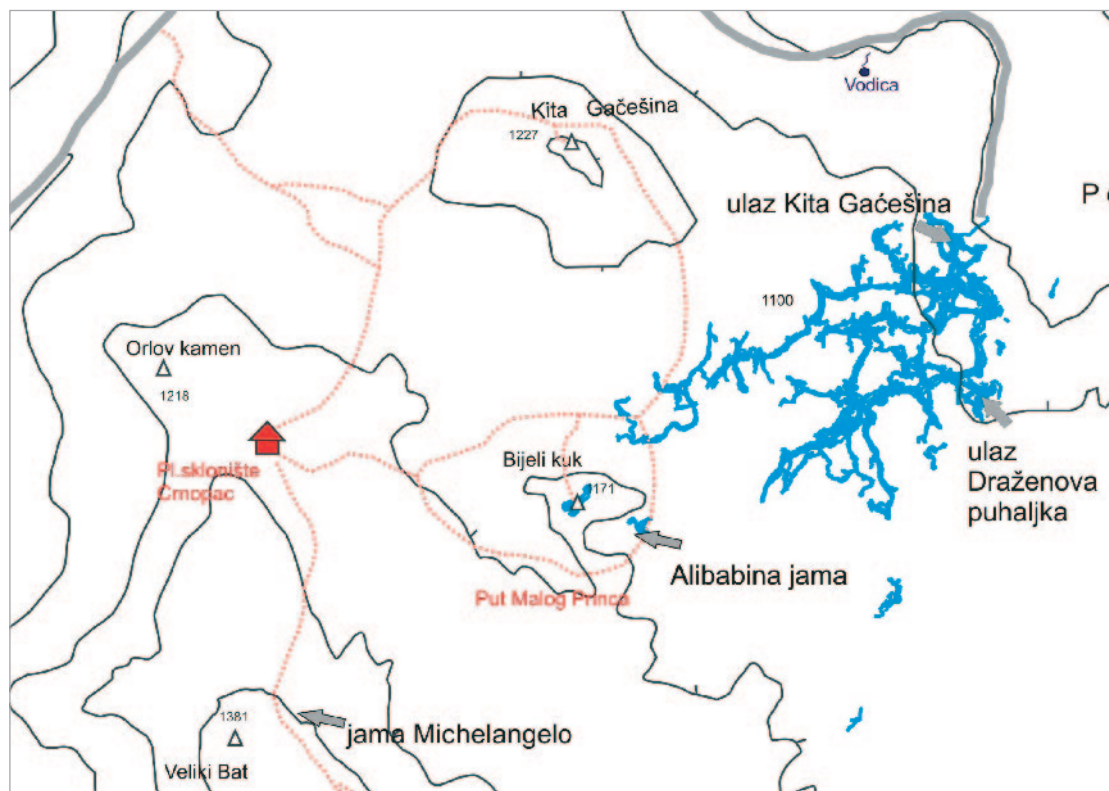
Teo Barišić, Šibenik

U noći 29. na 30. listopada 2011. trinaest speleologa iz Šibenika, Zagreba, Splita i Drniša u trodnevnom istraživanju završavaju nacrt nova 172 metra kanala u Jamskom sustavu Kita Gaćešina – Draženova puhaljka (KG-DP) na Crnopcu. Ukupna duljina sustava dosegla je tada 20656 metara i duljinom za 86 metara premašila Postojnsku jamu (20570 m). Jamski sustav u podzemlju Crnopca postao je tako najdulji sustav dinarskoga krša – od Slovenije do Albanije!

Deset dana poslije, u srijedu 9. studenoga 2011., Antonija Mihaljević i Iva Pekas dolaze teren-

skim vozilom šibenske stanice HGSS-a na maleno parkiralište ispred naše obiteljske kuće u Šibeniku. Iz Vodica stižu Zlatan Trokić, Mario Blatančić i odnekud Matko Čvrljak. Tovarimo stvari na krov jer nam treba mjesta. U Drnišu ulazi Mile Močić, a u Kninu Goran Rnjak - Vjetar. Osam speleologa s punom opremom nabijeni u kabinu terenca penju se šumskim putem zaobilazeći greben Kite Gaćešine prema donjem ulazu u Jamski sustav KG-DP, koji nam je u posljednje vrijeme često odredište.

Promatram mladost. Mnogi su ljetos konobareći, radeći po recepcijama hotela ili roneći po

TEO BARIŠIĆ

Ulaz u jamu Kita Gaćešina

centrima zaradili nešto novca i sad ga troše na svoju neobičnu speleološku strast. Park prirode »Velebit« i Hrvatski planinarski savez putem Komisije za speleologiju svake godine izdvoje dio sredstava za kupovinu speleološke opreme koju svake godine »proguta« podzemni labirint u podnožju Crnopca. Šibenska stanica HGSS-a povremeno nam daje na upotrebu landrover, koji nas spašava od dodatnog troška goriva i nepotrebnih kvarova na vlastitim automobilima. Speleološko istraživanje najbolji je način stjecanja kondicije za gorske spašavatelje i popunjavanje redova novim snagama. U tami jame najbolje će se pokazati vrline i mane budućih gorskih spašavatelja i njihova sposobnost timskog rada.

Nedavno smo pronašli kanal na manjoj dubini bliže ulazu i sad nam se pruža rijetka prilika da ulaskom za jedan dan povećamo ukupnu duljinu

Sustava. Ponavljamo ritual oblačenja opreme i opremanja ulazne vertikale. Započinje nova pustolovina, 66. istraživanje Jamskog sustava KG-DP.

Tri dana prije, tijekom vikenda, u jami su bili Ana Bakšić, Zvonimir Vrbanc (SOV) i Valentina Lipovec (SU KZ), s prijateljem iz Francuske Johannom Culotom (FSG), te blizu dna topografski snimili nova 402 metra kanala. S naših današnjih 397 m duljina se povećava na 21455 metara. U trenutku zaključenja ovog broja »Hrvatskog planinara (21. prosinca 2012.) ukupna duljina iznosi 22046 metara, a dubina 665 metara.

Početak

U životu treba imati i malo sreće. Prije sedam i pol godina, 23. lipnja 2004., nas troje – Jurjana Radalj, Darko Bačić i ja – zapričali smo se pri usponu prema jami Munižabi i vođeni narančastim oznakama na drveću skrenuli sa staze te se uspjeli na tada zabačen proplanak Vodice. Tamo smo ostavili teške ruksake pune speleološke opreme za višednevni boravak u podzemlju i krenuli tražiti kraći put prema Munižabi.

Pri prelazanju iz vrtače u vrtaču osjetio sam u jednom trenutku hladan zrak po nogama. Slijeđeci hladnu struju koja se poput vode prelijevala nizbrdo iz vrtače u vrtaču i uspinjući se klancem između vrhova Munižabe i Kite Gaćešine ušao sam u vrtaču u čijem se rubu nazirala tamna, kosa pukotina. Lišće na granama iznad portala – ulaza u novu jamu – treslo se od snažnog vjetrova koji je dolazio iz jame. Temperatura je u cijeloj vrtači bila dvadesetak stupnjeva niža od vanjske. Ubačeni kamen stropoštao se u dubinu i dao naslutiti da je jama duboka najmanje stotinu metara. Brzo sam se vratio i ostalima priopćio veselu vijest. Prolaz kroz gustu bukovu šumu nismo našli nego smo se vratili istim putem do mjesta gdje smo skrenuli, pronašli otvor Munižabe i u ranim se jutarnjim satima pridružili velebitašima koji su se u bivku na 300 metara dubine nalazili već nekoliko dana.

Slika nove jame nije nam izlazila iz glave i već za blagdan Velike Gospe, potpomognuti

Istraživanja u podzemlju Crnopca u posljednje su vrijeme vrlo učestala. Dođete li na Crnopac i uputite li se bajkovitim putem Maloga princa oko Bijeloga kuka, vrlo je vjerojatno da se pod vašim nogama možda nalazi neka skupina speleologa

Višegodišnje speleološko istraživanje Jamskog sustava KG-DP pod vodstvom speleoloških odsjeka uključenih u rad Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza – SO-a HPK-a »Sveti Mihovil«, SO-a »Velebit«, SO-a »Mosor« i SO-a »Željezničar« – zasigurno je jedan od najvećih uspjeha hrvatske speleologije

Spoj jame Kite Gaćešine i Draženove puhaljke
pronađen je 2008. kada su se u podzemlju
neočekivano susrele dvije skupine speleologa

planinarima iz HPK-a »Sveti Mihovil«, digli smo opremu iz Gračaca na Vodice i u tri ulaska u jamu, spitajući (tada nismo imali bušilicu), kopajući i klešujući, probili se do dubine od 168 metara, gdje smo pronašli vertikalnu duboku 100 metara. Do kraja ljeta topografski smo snimili jamu do 288 metara dubine i alpinističkom se tehnikom popeli u prostrani horizontalni kanal kojim smo prošli nekih 500-tinjak metara. Tada nam je postalo jasno da smo otkrili nešto veliko.

Već sljedeće godine u svibnju shvatili smo da je blizu ulaza u jamu probijen novi šumski put. Poduzeli smo istraživačku akciju u kojoj je devet šibenskih speleologa formiralo prvi podzemni bivač i nakon četiri dana boravka u jami Kita Gaćešina upisala je svoj prvi kilometar duljine. Do kraja godine u istraživanju su se uključili spele-

A. MIHANOVIC

DM kanal u Kiti Gaćešinoj

Opasnosti!

Druga strana medalje izvanrednih rezultata koji su postignuti u istraživanju crnopačkog podzemlja jesu opasnosti koje vrebaju na speleologe. S obzirom na broj speleologa koji su boravili u jami (dosad ukupno oko 1300 čovjek/dana) upravo je oduševljavajuće neobično koliko se malo loših stvari dogodilo – uglavnom su to modrice od padova i udaraca padajućih predmeta, poneka iscrpljenost i jedna ozbiljnija ozljeda kralješnice nastala reaktiviranjem prijašnje ozljede uslijed nemogućnosti zagrijavanja mišića leđa tijekom penjanja kroz hladnu vodu. Prošle smo godine pri istraživanju Sustava ipak izveli najsloženiju akciju speleospašavanja u povijesti hrvatske speleologije, kad je iz jame radi pada u hipoglikemijsku komu izvučen jedan od istraživača. Ispravna reakcija tima, među kojima su bili članovi HGSS-a, brz dolazak liječnika helikopterom i spust u jamu, dostava boca s kisikom i 75 uigranih spašavatelja koji su izvlačenje često uvježbavali upravo u Sustavu KG-DP, pridonijeli su sretnom ishodu događaja.

olozi SO-a HPD-a »Mosor« iz Splita i SO-a PDS-a »Velebit« iz Zagreba.

Pronađen je ulaz u gornju etažu i počeli su se otvarati novi kilometri podzemnih kanala. Mihovilci, velebitaši i mosoraši vodili su istraživačke timove u koje su ulazili speleolozi iz gotovo svih speleoloških udruga u Hrvatskoj, ali i gosti iz Slovenije, Srbije i Francuske. Do danas je u istraživačkim akcijama bilo 177 speleologa iz 27 udruga, od čega njih stotinu samo jednom. U Sustavu KG-DP postavljeno je više od 3000 mjernih točaka i povučeno više od 25 kilometara poligonske mreže. Podzemni splet koji ima više od 21 km horizontalnih, vertikalnih i kosih kanala pruža se u podnožju Crnopca u svim smjerovima, poput korijena gorostasnog stabla, i proteže u visinskoj razlici od 580 metara. Poput divovskog korijena zavukao se duboko pod poznatu planinarsku stazu Maloga princa.

Dodete li na Crnopac i uputite li se tim bajkovitim putem oko Bijelog kuka, imajte na umu da se duboko pod vašim nogama nalazi neka skupina speleologa. Možda ih je dva-tri, a možda i dvadeset. Ušli su prethodne večeri kroz sjeveroistočnu

MARIN GLUŠEVIĆ

Uspon uz slap

padinu Kite Gaćešine i nakon pet sati spuštanja, provlačenja, tegljenja teških transportnih vreća smjestili se u vreće za spavanje na najlonu i prostirci »Trulog bivka« na –400 m. Nakon odmora ponovo su na sebe obukli tešku opremu i podijelili se u ekipe. Jedna će bušilicama zabijati sidrišta, spuštati se, penjati i priječiti jezera i rupe u podu, dok će druga koristeći kompase, padomjere, laserske distancijometre i crtači pribor kartirati ovaj nevjerovatan splet. Treći će snimati fotografije ili film, a četvrti skupljati primjerke životinja od kojih su većina hrvatski endemi. Tu su i oni koji obavljaju mikroklimatska mjerenja i skupljaju uzorke vode, mjere razinu zračenja radona ili crtaju presjeke kanala zanimljive za geološko tumačenje Sustava. Nakon duga i naporna dana vratit će se u bivač, skuhati čaj, kavu, neko toplo jelo i zasluženo se odmoriti. Sutradan ih očekuje nov naporan istraživački dan ili mukotrpno penjanje prema izlazu.

Perspektive daljnjih istraživanja – Ima li kraja toj Kiti?

Pitanje je to koje mi često postavljaju, najčešće onako iz zafrkancije. Teško je na to odgovoriti.

Blankin kanal u Kiti Gaćešinoj

Mnogo je čimbenika koji utječu na prestanak istraživanja; nekad istraživanja postanu preteška; mokri, vodeni, uski, blatni, potopljeni kanali ili zagađenje objekta uspore i demotiviraju speleologe. Nekad se »potroši« cijela generacija speleologa, bilo da ih stisnu godine starosti, prijedena kilometraža ili obiteljski i životni problemi, a nekad su prikupljeni podaci o objektu zabljeni ili skriveni u nekoj privatnoj arhivi koja čeka na objavljivanje. U slučaju našega najvećeg sustava to srećom nije tako. Jama je čista, priroda predivna, prilaz jednostavan, doživljaj špiljarenja potpun, a dobrim rezultatima jama nagrađuje teško mjerljiv trud istraživača. Kartiranja se pohranjuju na više mjesta, objavljuju se, a u vođenje istraživanja uključen je veći broj ljudi. Već sad znamo za postojanje kanala koji vode još dalje. Jama premašuje 700 metara dubine, a više od 500 metara kanala koji su istraženi još čeka kartiranje. Osim toga, postoji velik broj mjesta gdje istraživanja treba nastaviti, razmjerno lagano, bez uporabe posebnih spele-

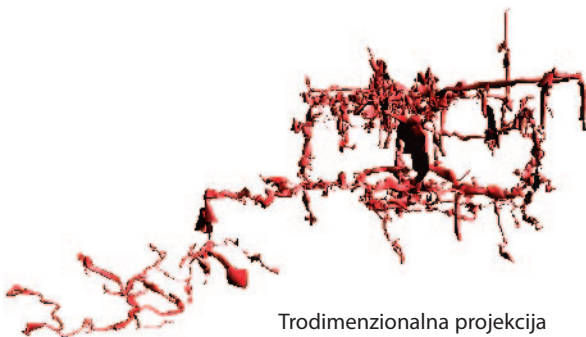
oloških tehnika (penjanja, proširivanja prolaza, kopanja, ronjenja). Kraj zasigurno nije blizu.

Crnopac – bliža okolina jamskog sustava Kita Gaćešina – Draženova puhaljka

Prije svakog početka postoji još neki raniji početak. Članovi SO-a HPD-a »Željezničar« iz Zagreba pravi su pioniri istraživanja na ovom području. Već trideset godina sustavno istražuju crnopačke vrleti, a na logorima im se pridružuju i brojni drugi hrvatski speleolozi. Dosad su tu kartirali više od 200 jama. Na iznimno teško prohodnom području dubokih vrtača, na kojem se prošlo ljeto za National Geographic snimala i epizoda popularne serije o preživljavanju, načinili su mrežu logora i piljčanih staza (pješačkih staza označenih kamenim kupovima – piljcima) koje se mijenjaju prema potrebama istraživanja. Godine 2009. proširili su prolaz u uskoj pukotini iz koje struji zrak i ušli u jamu iznad spleta kanala Kite Gaćešine. Nazvali su je Draženova puhaljka po svom nedavno od teške

bolesti preminulom prijatelju Draženu Kunoviću. Dražen je jako volio Crnopac i godinama bio dio speleološke ekipe koja ga je istraživala. Ubrzo su u koordiniranoj speleološkoj akciji sa šibenskim, drniškim i kastavskim speleolozima u podzemlju probili prolaz do Kite te je tim spajanjem nastao Jamski sustav KG-DP.

Tijekom dugog niza godina istraživanja zagrebački speleolozi željezničari pronašli su brojne jame od kojih su neke znatnih dimenzija. Još 1988. pronašli su jamu Munižabu koju su nakon Domovinskog rata nastavili istraživati velebitaši, a koja je dosegla duljinu od čak 9322 m i dubinu od 510 m. Ulaz se nalazi samo 485 metara istočnije od KG-DP-a. Oko kilometar prema jugoistoku nalaze se prostrani kanali jame Burinke (–290 m), a u pravcu juga, samo 180 metara od kanala KG-DP-a, nalazi se jama Muda labudova. Duljina dosad istraženih kanala jest 2300 m, a dubina 586 m, no i tu je već istražena veća duljina kanala koji

Trodimenzijska projekcija
(0330-150, program Cave X)

»Sveti Mihovil«, SO-a »Velebit«, SO-a »Mosor« i SO-a »Željezničar« – zasigurno je jedan od najvećih uspjeha hrvatske speleologije i rezultat dobrog rada i duge tradicije razvitka speleologije u HPS-u. Činjenica da je Sustav KG-DP najdulji u dinarskom kršu zacijelo će pridonijeti važnosti i vrednovanju cijelog područja. Istraživanja se, naravno, nastavljaju i nova nas uzbuđenja tek očekuju.

U neposrednoj blizini jamskog sustava Kita Gaćešina - Draženova puhaljka nalazi se još mnogo dubokih i razgranatih jama. Lako je moguće da se u daljnjim istraživanjima pronađu spojevi i na taj način povećaju dimenzije cijelog sustava

također čekaju kartiranje. U blizini planinarske staze Malog princa nalaze se još dvije srednje velike jame – Roland Garros i Alibabina jama (–218 m), a dalje na grebenu Velikog Crnopca i jama Michelangelo (–274 m), s režimom strujanja zraka obrnutim od Sustava KG-DP. Iznad samog Sustava nalaze se brojne manje jame, snježnice i ledenice kroz koje također struji zrak i potencijalna su mjesta spajanja. U Jami vjetrova stiglo se na oko 100 metara iznad kanala KG-DP-a. Jama Duša (–120 m) samo je 60 m udaljena od Sustava KG-DP, a isto toliko i od jama Oz i Zlatne godine. Sve nam to govori o velikoj vjerojatnosti pronalazjenja novih ulaza i spajanja jama u Sustav, čime bi se povećala njegova duljina.

Umjesto zaključka

Višegodišnje speleološko istraživanje Jamskog sustava KG-DP pod vodstvom speleoloških odsjeka uključenih u rad Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza – SO-a HPK-a

MARIN GLUŠEVIĆ

Spavaonica u mračnom podzemlju Crnopca

Babina gomila na Rujnici

Zdenko Kristijan, Samobor

Rijetko se koji vrh može pohvaliti tako širokim vidikom kao Babina gomila na Rujnici. Rujnica je krševita planina iznad doline Neretve, u trokutu između Metkovića, Ploča i Malog Prologa. Pruža se od Kule Norinske u smjeru sjeverozapada. Na vršnom se grebenu niže nekoliko vrhova, a najviši se zove Babina gomila (735 m). Zanimljivo je da se vrh iza Ilice zove Divojačka gomila (419 m). Od 2011., kada je izdano novo izdanje dnevnika, Babina gomila nova je kontrolna točka Hrvatske planinarske obilaznice. Na vrhu se nalazi metalni žig.

Polazište za uspon na Rujnicu dugačko je mjesto Desne¹, do kojega se stiže iz Kule Norinske kod Metkovića (7 km). U Kuli Norinskoj nismo uočili putokaz pa se treba raspitati gdje skrenuti za Desne. Prilazna cesta diže se na prijevoj visok oko 100 m, a zatim se postupno spušta kroz Desne. Od crkve Sv. Jure² s grobljem treba produžiti još 1,5 km do bivše škole, odakle je polazište za uspon na Rujnicu. Nadmorska visina tog mjesta je oko 20 metara. U blizini je Modro oko³, jedan od fenomena doline Neretve.

ZDENKO KRISTIJAN

Vidik na dio sela Desne,
odakle polazi put prema vrhu

ZDENKO KRISTIJAN

Rijetko se koji vrh može pohvaliti tako širokim vidikom kao Babina gomila na Rujnici. Rujnica je krševita planina iznad doline Neretve, u trokutu između Metkovića, Ploča i Malog Prologa. Pruža se od Kule Norinske u smjeru sjeverozapada. Na vršnom se grebenu niže nekoliko vrhova, a najviši se zove Babina gomila

Rujnica se dobro vidi s ceste: na sedlu je tanka »antena«, lijevo od nje Babina gomila, a desno vrh Velika Rujnica. Od asfaltne ceste markirana staza vodi uzbrdo uskom makadamskom cestom. Izlazimo na širok put i za 15 minuta od polazišta dolazimo do napuštenog zaselka »Kod kuća« u podnožju Rujnice. Kod kapele sv. Nikole⁴ skrećemo lijevo na stazu koja vodi uz napuštene kuće i zatim građenom stazom koja se uspinje padinom Rujnice, udaljavajući se stalno od Babine gomile. Postupnim usponom po »Rujničkom putu« stiže se do sedla Prologa (330 m), gdje je mala kapelica zvana Vigura. Pet minuta hoda dalje dolazi se na neugledno, ali važno križanje putova: ravno se za 10 minuta može nastaviti do crkve sv. Roka (344 m)⁵, a lijevo je staza za Babinu gomilu. Od Desana do križanja ima 1:15 h hoda.

ZDENKO KRISTIJAN

Na križanju je u smjeru Babine gomile i natpis »R. put« (Ruski put)⁶. Taj su put 1915., za vrijeme Prvoga svjetskog rata, izgradili ruski zarobljenici. Vodi sjevernom padinom Rujnice, a završava kod nekadašnje vojarnje pod Ilicom.⁷

Markacija slijedi Ruski put i za manje od sata stiže se do mjesta gdje se desno odvaja put za Borovce na sjevernoj strani Rujnice. Za dodatnih pola sata stižemo pod »antenu« na sedlu (550 m). To je zapravo metalni stup s mjernim uređajem za mjerenje snage vjetra⁸. Tu napuštamo građeni put i od »antene« nastavljamo markacijom koja nas usmjerava prema vršnom grebenu. U početku imamo dojam da markacije vode kroz bespuće, ali penjući se sve više, uočavamo slabu stazicu u kamenjaru. Nakon strmog uspona, koji je izložen vjetru, slijedi završni dio puta po položenom grebenu.

Na Babinoj gomili je trigonometrijski stup koji lokalno stanovništvo naziva Senjal. Podno samog vrha vidi se maleno naselje Desne i dva jezera: veliko – Desansko jezero i malo – Modro oko. Dobro se vidi i delta rijeke Neretve te Rogotinski most na Jadranskoj magistrali. U pozadini se nazire poluotok Pelješac i njegov najviši vrh Sveti Ilija. Na zapadu pogled privlači niz biokovskih vrhova, a vidi se i televizijski odašiljač na Svetom Juri i trasa autoceste

ZDENKO KRISTJAN

Podno samog vrha vidi se maleno naselje Desne i dva jezera: veliko – Desansko jezero i malo – Modro oko. Dobro se vidi i delta rijeke Neretve te Rogotinski most na Jadranskoj magistrali. U pozadini se nazire poluotok Pelješac i njegov najviši vrh Sveti Ilija, a na zapadu pogled privlači niz biokovskih vrhova

ZDENKO KRISTIJAN

Bilješke

- 1 Selo Desne dugo je oko 5 km. Gledajući iz smjera Kule Norinske sastoji se od ovih zaselaka: Marevine, Masline, Kod crkve, Kod kuća, Vrijaci, Strimen i Šišin. Drugi mogući prilaz za Desne jest onaj iz smjera Ploča: prije Rogotinskog mosta treba skrenuti prema Kominu, a prije Komina lijevo preko pruge za Banju i Desne. Po popisu iz 1910. u Desnima su živjela 1163 stanovnika, a po posljednjem popisu ima ih samo 91. Stanovništvo Desni odselilo se u plodna područja doline Neretve.
- 2 Crkva sv. Jure vjerojatno je izgrađena oko 1550. Vidi knjigu don Mile Vidovića: »Don Radovan Jerković – život i djelo«, Metković 2000.
- 3 Modro oko je jezerce i izvorište pitke vode. Duboko je 22,5 m i iz njega se crpi voda za mjesni vodovod, a prije se crpila i za PIK »Neretva« u Opuzenu. Desansko jezero i Modro oko imaju status zaštićena krajolika.
- 4 Posljednji stanovnik napustio je zaselak »Kod kuća« oko 1965. Od kuća su ostali samo zidovi. Podaci o toponimima preuzeti su iz knjige Josipa Đuguma i Mladena Mateljaka: »Toponimi sela Desana«, naklada Mladen Mateljak, Zagreb 2008.
- 5 Crkva sv. Roka izgrađena je 1761., a posljednji župnik bio je tu do 1863. Raštrkani zaselak Rujnica oko crkve sv. Roka napušten je 1910. Žitelji su se odselili u Desne, Podrubicu i drugamo. Kroz godinu se služu četiri mise, treći dan nakon Božića, nakon Uskrsa, Duhova i na Rokovo (16. kolovoza).
- 6 Na Ruskom ili Soldačkom putu raslo je drveće i grmlje pa je bio teško prohodan. Prokrčila ga je skupina od 14 dobrovoljaca iz podnožja Rujnice u veljači 2011., u jednom danu.
- 7 Vojarna pod Ilicom danas je ruševina na sedlu između Babine gomile i vrha Ilice. Služila je kao baza za promatranje jer se s okolnih vrhova mogao nadzirati prostor Hercegovine, Neretve, Neretljanski kanal i Pelješac.
- 8 Postoji plan za postavljanje 13 vjetroturbin na Rujnici radi proizvodnje električne energije. Prije nekoliko godina postavljen je mjerač vjetera i već su se pojavile neprilike; olujno nevrijeme slomilo je mjerač pa je montiran novi. Za ostvarivost projekta traži se blaži, ali tijekom godine stalan vjetar, bez jakih udara i bez velikih promjena u brzini i snazi. Delta Neretve i Rujnica nalaze se na koridoru za prelet ptica pa je upitno može li Rujnica u studiji utjecaja na okoliš dobiti pozitivne ocjene.

kod Vrgorca. Na sjeveroistoku vidik seže do ravne Hercegovine i dugačkog niza planina među kojima se ističu Velež i Čabulja. Na istoku se vidi grad Metković na Neretvi, planina Žaba i druge planine.

Od sedla i »antene« do vrha stiže se za 50 minuta. Od Desni do vrha trebalo nam je tri sata lagana hoda, a za silazak dva sata. Put su krajem 2011. markirali članovi HPD-a »Gledavac« iz Metkovića. Sve informacije mogu se dobiti od predsjednika Tončija Padovana, mob. 091/50-32-815.

Postoje još dva markirana puta na Rujnicu s ceste koja od Kule Norinske vodi u smjeru Vrgorca. Nižu se naselja: Matijevići, Momići, Podrubicu i Orapak. Prvi je prilaz iz mjesta Momića, 3 km od Kule Norinske. Drugi put započinje 4 km dalje, od velike ploče za Konobu Buđoni (koja je u Momićima). Ta se lokacija zove Orapak i tu cesta prelazi preko močvare Blato. Oba se puta spajaju 5 minuta prije crkve sv. Roka. Momići i Orapak oko 5 metara su iznad razine mora. Od svih prilaza, najbolji je opisani uspon iz mjesta Desne.

Idemo na Gartnerkofel!

Damir Bajs, Zagreb

Mnogi hrvatski skijaši posjećuju skijaški centar Nassfeld, koji se nalazi točno na granici Italije i Austrije. Na visini od 1500 metara tu su uređeni deseci kilometara skijaških staza svih težina, međusobno povezanih brojnim žičarama, pa ne čudi da je zimi ovdje prava košnica ljudi, skija i živopisnih boja skijaške opreme.

Istina, to je područje najatraktivnije u zimskom razdoblju, no nudi mnogošto zanimljivo za planinarske sladokusce i izvan zimske sezone. Radoznom planinarskom oku neće promaknuti visoki i lijepi planinski vrhunci koji se nalaze iznad nekadašnjega graničnog prijelaza. Ti su vrhunci razmjerno lako pristupačni u toplo doba godine – i to vrijedi iskoristiti.

Sjeveroistočno od hotelskog naselja nalazi se skupina stijena koje plijene svojom slikovitošću. To su stijene Gartnerkofela, koji je vrijedan planinarski izazov. Polazna točka za uspon bivša je zgrada graničnih službi obju država. Prvi kilometar puta neće nas oduševiti asfaltna cesta što vodi do Watschiger Alma, bivšega pastirskog stana, danas pretvorenog u vrlo lijep ugostiteljski objekt koji se odlikuje starom, ušćuvanom arhitekturom. Vlasnici nisu prestali s nekadašnjom djelatnošću, stočarstvom i proizvodnjom mliječnih proizvoda. Naprotiv, nudeći sir i druge delicije pokazuju da je moguć uspješan spoj turizma i poljoprivrede koji toliko nedostaje hrvatskom turizmu. Kad se tome doda gostoljubivost doma-

čina, slika je potpuna. Svaki će se gost kad-tad vratiti.

Planinarska staza potom vodi tik uz umjetno jezero što tijekom zimske sezone služi kao spremište vode za snježne topove. Netko bi rekao da je to primjer devastacije okoliša. Možda i jest tako, ali se slikovitost pejzaža ne može poreći. Svako, pa i umjetno jezero, kojih je desetak u okolici, djeluje kao gorsko oko i odlično se uklapa u krajolik.

Uspón postaje sve strmiji kako se bližimo vidikovcu, koji se nalazi na visini od 1850 metara. Na zaravni na kojoj se nalazi vidikovac postavljene su klupe pa planinari koji ne žele ići dalje mogu uživati u vidiku na okolne vrhove, posebice na Rosskofel ili, kako ga nazivaju Talijani, Monte Cavallo. Lijepo se vidi i Trogkofel, koji se nalazi na suprotnoj strani, prema jugozapadu.

Ubrzo skrećemo prema istoku do gornje stanice skijaške žičare Gartnerkofelbahn. Naravno, s te su visine vidici još širi, a posebice na slovenski dio zapadnih Julijskih Alpa, s Mangartom u prvom planu, koji svojim karakterističnim izgledom dominira panoramom. Uspón se nastavlja stazom br. 412 do sedla između vrha Gartnerkofela i nešto nižeg, susjednog, bezimenog vrha. Za daljnjih petnaestak minuta strmijeg uspona stiže se i do samoga vrha.

Gartnerkofel je visok 2196 metara, a na njemu je postavljen veliki njemački metalni križ u spomen na žrtve iz Prvoga svjetskog rata. Budući da vrh dominira okolnim područjem, on istodobno nudi i veličanstvene vidike. Osim na već

spomenute vrhove Rosskofel i Trogkofel, pogled seže do Gailtaler Alpa na sjeveru, slovenskih Alpa, pa i do dalekih Dolomita na zapadu. Imate li sreće s vremenom, posjet ovom vrhu istinski je planinarski užitek. Uspón traje ukupno oko tri sata.

Na kraju spomenimo nekoliko tehničkih podataka: udaljenost od Zagreba je oko 330 km, a mogući pristupi su s talijanske strane iz Pontebbe ili s austrijske strane dolinom rijeke Gail i grada Hermagora. Planinarskih domova, na žalost, u blizini Nassfelda nema, a najam apartmana stoji od 15 do 30 eura po osobi. Oprema potrebna za uspon klasična je planinarska i ovisi o vremenskim prilikama. Staza nije tehnički zahtjevnija i pogodna je za sve uzraste planinara.

Vrh Gartnerkofel (2196 m)

DAMIR BAJS

DAMIR BAJS

Prvi put na Velikom Alanu

Nikola Butorac, Zagreb

Bila je subota, 27. ožujka, 11 sati i 22 minute. Nalazili smo se na Velebitu, pod negostoljubivim velebitskim oblacima koji su se opasno kovitlali kad je na naš mobitel prispjela poruka sljedećeg sadržaja: »Snijeg u nanosima višim od dva metra. Cesta prohodna do velikog zavoja na polovici uspona. Javite se radi informacija drugim planinarima. Hvala, I. H.«

Bila je to poruka Ivana Hapača, domaćina u planinarskoj kući Alan, kojemu smo najavili svoj dolazak. Iako vijest o snježnim nanosima nije djelovala posebno umirujuće, ipak je na nas više djelovao umirujući ton poruke – saznanje da nismo sami, da netko misli na nas četvero sredovječnih, brakom i kumstvom povezanih ljubitelja prirode, na »kumovu družinu«, kako se u šali nazivamo.

Snježni zapuh
Zimske radosti
na cesti prema
Velikom Alanu

Nastaviti starim, prastarim golfom i dalje od parkiranog automobila našega domaćina – bilo je nemoguće, ali pustolovno i zato primamljivo. Jer snježnih nanosa još nema na cesti, pa hajde, naš golfiću, ti koji poznaješ svaki šumski put u Gorskom kotaru i Žumberku, vodi nas preko velebitskih zavoja! Do prvih smo manjih zapuha brzo došli, ali smo ih, hrabreći se, lako svladali. Pa i onda kad smo morali izaći iz auta i probiti prolaz priručnim alatom (nogama i nekom daskom, jer lopatu nismo imali), sve je to bilo više zabava nego najava onoga što nas je čekalo za koju minutu. Tek što smo prošli veliki zavoj, planina je odlučila opomenuti svoje goste da je igre bilo dosta: pred nama se preko cijele ceste ispriječio snježni zapuh takve visine i dužine da smo ostali zapanjeni i puni strahopoštovanja: tu više ne može proći ni terenac, a bogami, ni ralica!

Igramo li se sa životom? (ili: Tko će se brinuti o našoj djeci?)

Znali smo da više ne možemo skratiti nošenje opreme do planinarskog doma, ali ne samo to: u pitanje je došao i sam nastavak naše pustolovine. Vratili smo se do velikog zavoja i, pomalo s tjeskobom, stavili naprtnjače na leđa pa krenuli pješice u okršaj s našom svetom, trenutačno negostoljubivom Ljepoticom.

Nastupili su trenutci iskušenja jer prelaženje preko strmog nanosa nije bilo nimalo ugodno. Polako, korak po korak, svladavali smo oprezno prvu prepreku od petnaestak metara dužine. Nismo mogli a da ne pomislimo kako bi jedan pogrešan korak značio propadanje u snijeg nepo-

NIKOLA BUTORAC

Nastavljamo hrabro, i dalje korak po korak, a u glavi nam bruji pitanje jesmo li dorasli takvim iskušenjima. Maštu su nam golicali i neobični tragovi uz donji rub ceste, na više mjesta prerovan nečijim nogama ili njuškom: radi li se o divljim svinjama, vukovima ili čak medvjedu? Bili smo prezauzeti svojim kretanjem da bismo se time previše opterećivali, pogotovo kad smo pred sobom ugledali visoku priliku koja nam se polagano približavala...

Kad je Ivan Hapač javio da nam dolazi
ususret, već smo svladali nekoliko
neugodnih snježnih prepreka, sve jednu
goru od druge. Između njih cesta je bila
potpuno suha – da ne povjeruješ! Nama
je to bilo tako nevjerovatno da smo u
jednom trenutku bili blizu toga da se
vratimo.

I doista, posljednju dionicu puta svladali smo bez poteškoća, više nije bilo nikakvih većih zapreka na cesti, a svakim je korakom naš cilj bivao bliži. Ivan je, hodajući uz nas, spremno odgovarao na sva naša pitanja. Nije mu bilo teško pripovijedati o onome što voli: o velebitskim tajnama, njegovim sadašnjim i bivšim stanovnicima, nekadašnjim radnicima – zatvorenicima koji su sjekli drveće i slali ga žičarom do mora, pastirima, planinarima i vikendašima, o velebitskoj flori i fauni (poslije u domu pokazao nam je poskoka u boci). Ostat će nam u sjećanju njegova zanimljiva pripo-

Kada smo se malo odmorili kod planinarskog doma, došlo je vrijeme za razgledavanje najbliže okolice: romantična zimska idila velebitskoga krajolika odmah nas je izmamila na prvu šetnju. Upoznajemo okolicu: penjemo se na najbliži vrh Buljmu, udaljenu samo pola sata od doma. Sa svojim 1451 metrom to je lijep vidikovac, barem dok puše burin, ali ne prejako: Velebit se stere pred nama, prema jugu je travnati Zečjak, prema sjeveru Alančić, Rožanski kukovi, iz mora izranjaju otoci, trajekt plovi na Pag...

Planinarske mogućnosti
Zemljovid
okolice
Velikog Alana
na razmeđu
sjevernog i
srednjeg
Velebita

**Kumova
družina**

Na Alančiću,
1611 metara
nad morem

ali tješili smo se stereotipnom frazom da su u planinama iznenađenja uvijek moguća.

Na povratku upoznajemo veselo društvo mladih riječkih planinara. Jedan među njima, brat alpinistice koja je osvojila Mount Everest, pričao nam je da su i te naše slavne cure kondiciju stjecale po velebitskim stazama i liticama, a naš domaćin Ivan pokazao nam je njihovu veliku fotografiju iz vremena kad su boravile kod njega pripremajući se za uspon na »krov svijeta«.

Na vrhu Alančića

Drugo jutro, odmorni i puni poleta, krenuli smo u osvajanje Alančića, najbliže točke više od 1600 metara: Ivan nam je rekao da nam treba otprilike sat ili malo više da bismo se popeli na taj 1611 metara visok vrh.

Bilo je i pri ovom usponu manjih nevolja jer se u snijeg propadalo ponekad i više od pola metra, a s našim kumom, goranskim gorštakom, uvijek je zanimljivo i nepredvidljivo: nikad ne znaš gdje će zaglibiti, a mi ga svi pokušavamo pratiti kao poslušne ovčice. I nije nam trebalo mnogo više od sat vremena da

se popnemo na vrh. Pred kraj puta, kad se uglavnom hoda po travi i kamenju, a vidik puca na sve strane, kao da smo dobili novu snagu.

Na Alančiću razbacano kamenje i gromača koja štiti od bure. Ostajemo pod dojmom vidika kojem su pogodovali čisto nebo i zrak, a bura je tek malo smetala našem užitku. Vidik se pruža na sve strane, još je bolja vidljivost nego jučer: prema moru se ističe otok Rab i njegova naselja, poznati zvonici, Pag i još mnogo manjih otoka, na kopnu pak lanac velebitskih vrhova i dolova: Plišivica i Zečjak južno, prema sjeveru Veliki Zavižan između bližeg, Rožanskog i udaljenijega, Golog vrha, sjeveroistočno Rožanski i Hajdučki kukovi, istočno Veliki Kozjak. Uživamo u vidiku, fotografiramo se, kumovi udaraju pečat i pišu dojmove u trošnu bilježnicu: »Kumova družina« na Alančiću, nedjelja, 28. ožujka 2010.

Na odlasku smo domaćinu obećali da ćemo ga, kad bude prilike, fotografijama i riječima podsjetiti na zajedničke trenutke provedene u njegovoj i našoj planini. Kako se čovjek dobro osjeća kad ispuni obećanje i održi zadanu riječ!

Prolazimo često...

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

Gledam i ne vidim, vozim se i ne primjećujem, prolazim mimo prijatelja i ne zamjećujem ga. Nadam se da se to ne događa samo meni. Kimni glavom tako da znam da se i Tebi to katkad dogodi! Sad mi je odmah lakše.

Netko nas zovne i čudi se kako ga nismo primijetili, ponekad možda netko i primijeti da ga ne želimo vidjeti, a mi sami sebi postavljamo pitanje: »Kamo sam gledao? O čemu sam razmišljao? Gdje sam bio u mislima?« Znam i vjerujem da tome nisu uzrok samo naslagane godine. I djeca, u svom tek započetom životu, često propuste nešto uočiti jer se užive u svoju maštu i snove pa se čude kako im je nešto promaklo. Nepojmljivo je nemati ciljeve u životu.

Znamo se čuditi kada to netko spomene, a isto tako nismo niti svjesni da postavljanjem cilja za vikend određujemo odredište koje ćemo posjetiti. Zanimljivo je da prolazimo pored mnogo planina koje promiču mimo nas dok se vozimo prema našoj odabranoj, a mi ih i ne primjećujemo. Znam... znam... gubim nit, ali sve ovo nabrajam kako bih sebi pojasnio razloge i opravdao se pred sobom.

Ponovno sam na Velebitu. Nemam prevelike zadatke ni obaveze, a prelijepo me vrijeme mami da krenem iz kuće na Alanu. Ideja o krugu koji uvijek volim napraviti u svojim hodanjima dolazi naglo, netom prije polaska. Nije rana zora, ali nisam ni u vremenskoj stisci. Krećem polagano uzbrdo cestom prema Mirevu, livadi na početku srednjeg Velebita, pratim prve proljetne cvjetove jer tamo na kontinentu sve je već ocvalo. Ovo je u proteklim godinama moje tko zna koje po redu drugo proljeće u jednoj godini.

Prolazim mimo obnovljenih stanova na Kosici, otvara mi se vidik na Šošin vrh, a u daljini nazirem Tadijevac i Male Goliće. Razmišljam, onako usput, kako sam zimus s prijateljima tu negdje priječio put prema Velikim Golićima. I tako vučem lijeno štapove za sobom po cesti, zaobi-

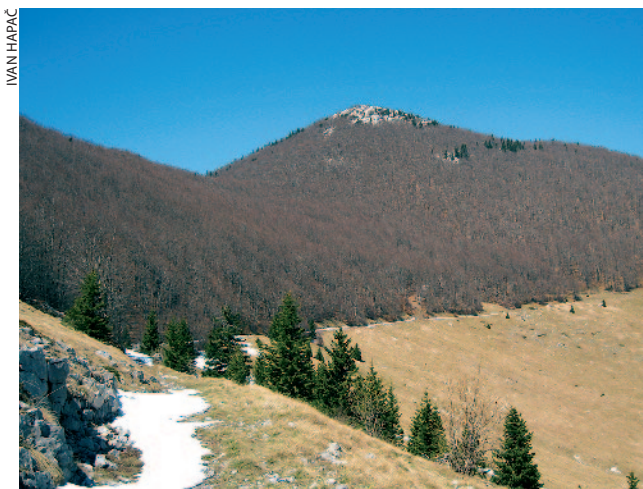
»Zrno pijeska u oku može sakriti cijelu planinu!«

Japanska poslovice

lazim udubine pune vode i veselim se. Prolazim mimo probijenog nanosa na Konačištu, gdje se cesta odvaja prema Velikom Lubenovcu, zastajem, namještam fotoaparat, trčim na drugu stranu i klik, prizor je ostao zapisan.

Ove je godine malo snijega, gotovo u tragovima. Gledam sjeverne strane okolnih vrhova na kojima se još uvijek naziru poneke krpe snijega i pogled mi zastane na vrhu koji se nadvio nad dolinom Tudereva. Zastajem, slikam ga i, najednom, kao da me netko maljem udario, shvatim da nikad nisam bio na njemu. Mnogo sam puta prošao cestom u njegovu podnožju, sretao medvjedicu i mlade u toj tišini, brao i jeo jagode i maline, sabirao drva za ogrjev, a nikad se nisam uspeo na sam vrh. Kao da ga dosad nisam ni zamijetio.

Tu, sa suprotne strane, s ruba Tudereva, s ceste prema Velikom Lubenovcu, vidjelo se da je vrh kamenit i da se s njega zasigurno ima što vidjeti. Prepriječio sam odmah preko livade koju su razrovale divlje svinje i ubrzo sam bio na staroj, zapuštenoj, šumarskoj cesti koja me je vodila u podnožje vrha, sada već mojeg cilja. Polako sam se

Vrh Risovac s Tudereva

IVAN HAPAC

Rožanski vrh s Risovca

na okretištu ceste počeo uspinjati, tražeći najblaži put prema cilju. Najednom mi proleti kroz glavu misao i čuđenje. Pa ja ustvari ne znam ni ime tog ljepotana. Odmah sam se sjetio koga ću pitati, ali na tome mjestu nisam imao signala na mobitelu pa sam se prepustio samo izabiranju puta.

Došavši na sedlo koje je dijelilo moj cilj od vrha Bilo, sada već zadihan, postupno sam nazirao i kamene oblike samoga vrha. Kao što to uvijek susrećem, pred samim vrhom bilo je mnogo srušenih stabala, što je značilo da sam blizu izlaska iz šume. Tu su vjetrovi jači i vide se posljedice. I evo me još samo desetak metara od vrha. Klekovina i stijene činile su onaj čaroban spoj bjeline i zelenila. Spustio sam štapove i naprtnjaču te pohitao na vrh. Zastao mi je dah, jer ono što sam vidio zadivilo me je kao da sam prvi put došao na neki vrhunac. Prva slika koja me je osupnula bila je poljana Tuderevo u svoj svojoj veličini i ljepoti. Nisam je ni iz kojega kuta mogao vidjeti tako cjelovito. Svaki stupanj okretanja oko svoje osi povećavao je moje ushićenje. Vrhovi su se redali u polaganom kruženju pogledom... Šošin vrh, a iza njega Zečjak, pa Kita i u daljini u tom smjeru Šatorina, pa Crni vrh iznad ceste za Dokozinu plan, Tadijevac i Mali Golići, Goljak i Veliki Golići. U krug se ugurao Veliki Kozjak, pa Vratarski kuk, Goli vrh i iza njega Krajačev kuk. Kako sam kružio dalje slijedio je Seravski vrh sa svojom zelenom kapom i odmah, odavde se to tako činilo, Rožanski vrh, gotovo sljubljen s Alančićem. Nazirala se Buljma,

zadnji, sjeverni vrh Plišivice, dolina Mireva i krug se tu zatvorio sa Šošinim vrhom.

Tristošezdeset stupnjeva ljepote sjevernoga i srednjeg Velebita. A nisam znao kako se zove vrh na kojem sam stajao! Veza je uspostavljena i sav uzbuđen učinio sam zavidnim Vitu, koji je bio na svome radnom mjestu, kazavši mu gdje sam i zašto ga trebam. Odmah je, prema mom opisu, s čuđenjem u glasu imenovao vrh na kojem sam stajao: »Risovac, čovječe, pa koliko sam ti puta o njemu govorio!? Ne mogu vjerovati da dosad nisi bio na njemu!« Naravno, odmah me pitao odakle sam došao, jesam li vidio staru stazu koja ide njegovom južnom padinom te kuda ću dalje. Bio je u elementu koji volim. Mnogo podataka za koje mnogi nisu nikada ni čuli, a mnogi i neće. Moja pitanja i njegovi savjeti ispunili su me cijeloga. Nekoliko puta ponovio sam mu da je to sigurno najljepši vidik koji sam ikad u ovom dijelu Velebita imao prilike vidjeti. Upozorio me je i na domaćina toga vrha, poskoka kapitalca, ali sam ga umirio, neka ne strahuje jer snijeg još uvijek ne omogućuje poskoku izležavanje na suncu.

Zahvala i pozdrav okončali su naš razgovor, a ja sam još dvadesetak minuta, snimajući slike i film, uživao u toj poklonjenoj ljepoti. S vrha se vidio i djelić Premužićeve staze ispod Alančića pa sam prema Vitinu navođenju i tjeran svojom velikom strašću krenuo poprijeko prema njoj. Predivne stijene i lijepa dulibica, kao iz bajke, nagradile su moju odluku da se uputim kroz divljinu prema stazi. Malo sam se u jednom trenutku uozbiljio i izgubio smiješak zadovoljstva koji dotle nije silazio s mog lica jer sam vidio i špilju, i medine tragove, ali ubrzo sam ponovno navukao osmijeh jer su tragovi bili dovoljno stari i nije bilo vjerojatno da ćemo se sresti.

Izašao sam na Premužićku tamo gdje putokaz pokazuje smjer prema vrhu Alančića. Okrenuo sam se i iz ove perspektive pogledao još jednom prema Risovcu. Odavle se nije izdvajao iz okolnih kamenitih grebena, ali odsad ću ga uvijek prepoznavati u svojim prolascima s te strane.

Nisam se ispričao vrhu Risovcu što ga nisam zamijetio prolazeći mimo njega, kao što se ispričam prijatelju ili poznaniku kada ga ne zamijetim u prolazu, samo sam se sa smiješkom na licu i ispunjena srca polako spustio prema kući na Alanu.

Jedan dan u brdovitoj Lici

Helena Novak Penga, Zadar

Upotrazi za zahvalnom temom za »Hrvatski planinar«, što nije lako nakon tolikih izleta, sjetim se da slika govori više od ikakva mozganja. Pretražujući u računalu fotografije s planinarskih putovanja, nailazim na mapu pod naslovom »Zir_Medvjedač«. Hm, pisati ili ne pisati o Ziru i Oštrom Medvjedaču, pitanje je sad... budući da su u mojoj i B.-ovoj internoj izletničkoj terminologiji Zir i Oštri Medvjedač zadobili otprilike ovo značenje: »Neš ti vrha, k'o da je Medvjedač«.

Vjerojatno nema planinara koji nije posjetio Zir i Oštri Medvjedač u Lici pa svi znaju što se pod tim misli. No, kolikogod oni bili svaki za sebe nezahtjevni i/ili bez osobita vidika, i kolikogod neki planinari pomalo omalovažavaju ove naizgled skromne ličke vrhove, oni kao jednodnevni (pa čak i poludnevni) izleti predstavljaju izvrstan uvod za upoznavanje s planinskim krajolicima. Savršeni su za potpune početnike u izletničkom planinarstvu koji trebaju upoznati šumski teren (Oštri Medvjedač) i krš (Zir).

B. i ja odlučili smo se za izlet na Zir i Oštri Medvjedač više zbog toga što su ti vrhovi dio Hrvatske planinarske obilaznice nego zbog znatiželje. Plan je bio ovakav: polazak iz Zadra prilično kasno ujutro (bliže podnevu nego jutru), kratka vožnja autocestom do Svetog Roka, izlazak na Gornjoj Ploči, skretanje na cestu, pa na makadam do zaselka Trkulje i početak uspona. Prije ulaska u šumu kroz koju vodi put prema Ziru, baš kod prvih markacija, susrećemo simpatičnog djeda koji nas iz svoje kuće poziva na rakiju. Kod kuće su se već parkirala tri auta šibenske registracije, a dobri nas čiča poziva da kod njega i mi ostavimo svoj. Usput nam objašnjava da je njegova kuća uvijek otvorena planinarima, kao i ovim šibenčanima koji su se vraćali s planinarskog sleta prekinutog kišom pa su na povratku u Šibenik odlučili posjetiti barem Zir. Gledamo u nebo koje postaje sve tamnije i slutimo da će i nas zadesiti ista kišna sudbina nastavimo li razgovarati, pa djedu obećamo odaziv na »štamplu« rakije čim se vratimo.

Zir, slikovito
brdo u srcu Like

Jurimo kroz šumu koja je obrasla kamenu gromadu. Na usponu nas zahvaća i poneka kapljica kiše, a dokaz njihova postojanja zabilježen je na fotografiji koju je B. uslikao: zabavni Šibenčani na jednome su sumnjivom mjestu ostavili papir (na slici se vide debele kapi kiše) sa strelicom i natpisom »livo«. Umiremo od smijeha kod toga priručnog putokaza, skačemo po stijeni i ubrzo dolazimo do mjesta na kojem susrećemo Šibenčane. Tu je početak prve sajle, duge desetak metara. Pozdravljamo se s jednim dijelom društva, a onda čekamo bračni par u najboljim godinama da se spusti sa sajle. Gospođa, kojoj pomaže suprug, otrpilike je

Nismo pogriješili što smo te
svibanjske nedjelje otišli u Liku. Zir
s fascinantnim vidikovcem i Oštri
Medvjeđak s prekrasnom prirodom
čine da ovaj nezahtjevni izlet ostane
u pamćenju

na rubu živčanog sloma, on je pomalo nestrpljiv što ona ne zna kako se spustiti, a drugi čekaju i gledaju... Mislim si ja: pa što onda ako čekamo? Ženi je vjerojatno prvi put da ide po sajli, k'o da mora biti Stipe Božić.

Strpljen-spašen. Uskoro gospođa dođe do sigurna tla, mi upadamo na svoje mjesto na sajli, još se malo penjemo te dosegnemo vrh koji nam pruža impresivan vidik na Velebit i Ličko polje. Užitak u potpunom opuštanju ipak prekida pogled na tamno nebo. Znamo da bi bilo lijepo ležati na tom toplom kamenju barem kojih pola sata, ali bolje je biti na sigurnom. Budući da ni vjetar nije previše milostiv prema nama, vrlo se brzo odlučujemo spustiti prema kućici s djedovom rakijom. Kako to obično biva, pošto smo sišli niz sajlu i gotovo dosegnuli početnu šumu, nebo se prekrasno razvedrilo. Potaknuti naglom promjenom vremena, ipak samo pozdravimo djeda, zahvalimo se na ponuđenoj rakijici i pojurimo put Plitvičkih jezera gdje nas čeka drugi lički vrh, Oštri Medvjeđak.

Vidik s vrha Zira

Vjerojatno je jedna od najatraktivnijih odlika ovog vrha to što ste u Nacionalnom parku »Plitvička jezera«. Šećete krasnom bukovom šumom nekih sat i pol ili koliko već želite – a niste platili ulaznicu. Bingo! Dovoljno je ostaviti auto na ulazu broj 2, bilo na parkiralištu, bilo na početku šume, ući u šumu te slijediti markacije do trajne pokusne plohe Hrvatskoga šumarskog instituta iz Jastrebarskog. Trajna pokusna ploha – hm, što god to značilo...

Odlično markiran put nudi vrlo ugodan uspon od nekoliko kilometara kroz šumu. Građeni put izveden je u laganim zavojima, a pristupačan je turistima, djeci, osobama treće životne dobi i početnicima. Uspon na vrh idealna je poludnevna šetnjica. Pri kraju uspona izbijamo na prijevoj i hodamo po mini-grebenu. Čekamo da se pojavi vrh jer nigdje oko nas nema spektakularnih vidika koji bi oduzimali dah. Čekamo, hodamo, ali vrha nigdje. Samo šumarak. Odjednom se gotovo spotaknemo o poznatu crvenu kutiju s upisnom knjigom i velikim natpisom »884 m«. Tu je i pečat. Ali pitamo se gdje su vrh i vidik. Umjesto toga – mala nakupina kamenja i pogled u šumarak i šibljie oko nas. Nešto se vidi kroz to šibljie, ali samo ako se popnete na vrh najvišega kamena i stanete na prste (znam, znam, pretjerujem, ali...). Jedna je mogućnost razočaranje time što se s Oštrog Medvjeda ne vidi gotovo ništa, a druga je vratiti se i iskoristiti prigodu za ugodnu šetnju šumom, obraćajući više pozornosti flori i fauni u obliku puževa i svakovrsnih »beštijica«. Opuštena šetnja dovodi nas do auta i kraja radnog vremena Nacionalnog parka. Naš je auto jedan od posljednjih. Vrlo zadovoljni zanimljivim izletom vraćamo se prema Zadru.

Zaključak: nismo pogriješili što smo te svibanjske nedjelje otišli u Liku. Zir, s čarobnim vidikovcem i Oštri Medvjedak, s prekrasnom prirodom, učinili su da nam taj nezahtjevan izlet ostane u pamćenju. Sada mi je jedino žao što nismo probali onu podzirovsku rakiju pa će to biti izlika da još jednom posjetimo ličke planine.

Stari put prema vrhu Medvjeda

Vrh Medvjeda

Moje planinske livade

Nada Banović, Požega

Doživljaj planine i užitek u njenim blagodatima i ljepotama za svakog je planinara drugačiji. Kod mene prednost imaju planine s kojih se pruža dalek i dobar vidik, koji ništa ne remeti.

Nama je Slavoncima lijepo u našim brdima i prekrasnim šumama, naročito ljeti kada vladaju velike vrućine, no s takvih brda nema vidika i to je ono što nam najčešće nedostaje.

Zato uvijek sa zadovoljstvom odlazim na planine čiji su vrhovi, ili dobar dio planine – livade. Nema toga što me s takve planine može brzo otjerati – ne smeta mi ni jako sunce, ni vjetar, ni hladnoća. Doživljaj je toliko velik da nadilazi sve nedostatke koji idu usput.

Najveća, najviša i najljepša je svakako Dinara. Ona nadahnjuje svojom

snagom, širinom, visinom i prostranošću koju doista ništa ne priječi. Dok se penješ na Dinaru ta se njena nadmoć i veličina i te kako osjeti cijelim bićem. I kada dođeš na njen vrh, tek tada je osjećaj njene moći potpun, tek tada možeš reći da si je doživio i osjetio, jer je pred tobom sve od južnog Velebita na sjeverozapadu do Biokova i planina na jugu Hrvatske. Čini se da one najbliže planine – Kijeovski Kozjak, Prominu i Svilaju – možeš dohvatiti rukom. Kraci srebrne vode jezera Peruća blješte u dolini koja je zavičaj i kamenim izvorštima naših najljepših rijeka, Krke i Cetine. S druge su strane planine Bosne i Hercegovine – svaku prepoznaješ kao da se pred tobom otvorila golema trodimenzionalna karta.

Za pravi doživljaj i osjećaj planine nije dovoljan jedan uspon na nju, tada

Dinara
Slikovita
prostranstva
Dinare - najviše
planine u
Hrvatskoj

NADA BANOVIC

se samo dožive prvi dojmovi. Treba je obići više puta, živjeti na njoj nekoliko dana da je istinski zavoliš, da ti uđe pod kožu. Možda su za istinsko upoznavanje planine najbolje planinarske obilaznice, gdje se za višednevna boravka, života u planini ona upozna, doživi, osjeti i lijepa i surova, u svitanje i na zalasku sunca, danju i pod zvjezdanim nebom.

Poštak je također jedna od planina koju istinski volim. Možda će netko reći da Poštak nije čista livada, da tu ima i stijena. Ima, ima ga na svakoj planini – livadi, ali ono ne remeti vidik. Stijene ukrašava krajolik. Možda bi Poštak bio običan da na njemu nema stijena i kamenih monolita koji ga ukrašavaju. Poštakovi monoliti su statue postavljene u najljepši mogući izložbeni prostor, kao

da je kiparska kolonija na otvorenom upravo završila s radom.

Iako nisu na vrhu, na livadi pokraj njih uvijek se ostaje dugo, naročito na povratku s vrha. Tu se doživljava smiraj, tu se prebire dojmovi i kažeš »eto me opet k tebi brzo«.

Tu su moje velebitske ljubavi Sveto brdo, Šatorina, Visočica i Budakovo brdo. Na njih odlazim češće jer ih volim uživati u proljeće kada su tu najljepši cvjetnjaci na svijetu i u jesen kada se sve smiruje na počinak ogrnuto toplim, bogatim zlatnim ruhom. I ne mogu reći volim li Šatorinu više u proljeće kada je puna encijana i ne znaš jesu li modriji oni ili nebo, ili u jesen kada s nje gledam šume Štirovače u najljepšim mogućim bojama, u punom zlatnom bogatstvu. Već sam joj u pohode

Sveto brdo
Prepoznatljiv
vrh koji privlači
pozornost sa
svih strana - i
ujedno jedan
od najljepših
vidikovaca u
Hrvatskoj

Poštak

Prirodna galerija kamenih skulptura na otvorenom

dolazila sa svih strana ne bih li je doživjela drugačije, još ljepšu, još neobičniju.

Budakovo brdo posebna je priča. Penješ se sa Skoropovca i kada izađeš iz šume otvara se s njegovih livada punih cvijeća vidik u beskraj. Sjediš na vrhu, gledaš, uživaš. I ne znaš koji je od Dabarskih kukova ljepši, Bačić kuk se nameće kao najbliži, najraskošniji, a noge vuku nizbrdo ne bi li s prijevoja na Prikinuto brdo pa na Visibabu. A svako od ta tri brda je prekrasno i ne znaš na kome je ljepše sjediti, uživati i upijati vidike.

Penješ li se na Visočicu početkom lipnja, a tada je doista najljepša, do vrha gotovo da i nećeš gledati u daljinu, jer pogled ti plijeni površina kojom hodaš, rascvali ružičasti tepisi majčine dušice, zlatni ljiljani, irisi. A kada na vrh dođeš, cijelo je Ličko polje pred tobom s jedne strane, a s druge Velebit od Šatorine do Svetog brda.

Sveto brdo za mene je uvijek posebno – svetinja i nikada ne bih rekla: »Ne idem opet gore, bila sam već.« Bila sam na svim spomenutim brdima mnogo puta jer ih

uistinu volim i na njima uživam. Na Sveto brdo najljepše je doći s Dušica. Tada ga, penjući se, vidiš u cijelosti, stalno je s tobom i zove te na vrh. Mislim da je taj prilaz najteži, no kad su užici u pitanju težina nije važna. A kada si gore, sve je pred tobom i sve se čini tako malo i daleko. Središte svijeta je gore na njegovu vrhu. Osjećaš se kraljevski i ni ne pomišljaš na nešto što bi u tom trenutku više volio nego biti gore. Čak i kamena raskoš Crnopca izgleda malena sa Svetog brda, koje svojom visinom dominira cijelim tim dijelom južnog Velebita.

Grijev bi bio ne spomenuti nezaboravne travnate vrhove iznad Vinodola po kojima pasu prekrasni divlji konji, a ispod njih je daleko dolje veliko modro more, zatim vrhove pašnjake, meni posebno drage jer ih ljudi baš ne obilaze previše i na njima si uvijek s prirodom i planinom sam, ništa ti ne remeti mir, ništa ne smeta užitku. Jer istinski je užitek kada se čovjek i planina u miru zbliže, osjete jedno drugo, kada ih nitko ne zamara i ne nameće se.

Damjan, moj planinarski suputnik

vlč. Blaž Tota, Varaždin

Mnogo je događaja i susreta s divnim planinarima koje bih želio podijeliti s drugima. Želio bih se prisjetiti osobe koju sam bolje upoznao prvih godina nakon svoga dolaska u Svećenički dom umirovljenika u Varaždinu. I nama svećenicima velik je stres kad od djelatnih ljudi odjednom prijeđemo u dane koje zovemo mirovinom. No, imao sam sreću upoznati niz novih prijatelja svećenika, među njima i planinare. Svi su mi oni bili od velike pomoći u tom vremenu ponovnog traženja čime se baviti. Pomogli su mi da se nastavim baviti kako pastoralom tako i planinarenjem.

Želio bi opisati jedan od svojih prvih planinarskih izleta u Julijske Alpe, s Damjanom Korenom, svećenikom zaduženim za pastoral mladih u Varaždinskoj biskupiji. Tijekom dva duga i sunčana ljetna dana popeli smo se na nekoliko vrhunaca od Križa do Škrlatice. Spavali smo u Pogačnikovu domu. Damjan je bio mlad i čvrst planinar pun snage, a ja sam se već držao pravila koje mi je sugerirao jedan prijatelj planinar iz Klagenfurta: »Blaž, što si stariji, nosi manji ruksak, a veći novčanik.« Dakako, Damjan, kao mlađi, još uvijek je nosio veći ruksak.

Drugog dana planinarenja poželjeli smo se prije povratka kući uspeti još na Razor, Stenar i Gamsovec, koji su blizu Pogačnikova doma, a i usput su nam na putu prema Aljaževu domu, gdje smo ostavili auto. Iskreno, bio mi je »pun kufer«; bio sam umoran i jedva sam čekao povratak. Osim toga, u ruksaku nisam više imao ništa. Čak ni vode.

Tijekom uspona na Gamsovec počeo sam osjećati slabost, iscrpljenost. Znam da mi je »pao šećer« i da sam postupno dehidrirao. Zbog ljudske taštine nisam to odmah priznao, ali Damjan je to ipak primijetio. Do vrha je šutio. Na vrhu smo sjeli, a meni se u glavi stalno javljala »strašna« pomisao na povratak bez vode i bilo kakve druge tekućine. »Vrti mi se u glavi i čelo mi je hladno« – rekao sam Damjanu. »To vam je vaš maleni ruksak

Damjan, moj planinarski suputnik

i veći novčanik« – odgovorio mi je s osmijehom Damjan. I pritom je počeo iz ruksaka vaditi neke boce. Bilo je to pivo.

Teško je sada opisati radost koju sam osjećao kada je rekao: »Evo ga! Pijte koliko hoćete!« Mogu samo reći da je prava dobrota uvijek spontana te da je na pravome mjestu nešto najljepše što možete doživjeti, i ne može se zaboraviti. Stari Rimljani imali su poslovicu koja je potpuno odgovarala tom trenutku: »Quis cito dat – bis dat!«, što znači da tko brzo daje, dvaput daje.

Poslije toga bilo je mnogih izleta, koji još traju i nadam se da će još trajati. Pamtim lijepe događaje, divote, veličanstvo visokih planina i druženja s Damjanom, Brankom i mladim oduševljenim planinarima. Ovdje odmah dodajem da uvijek imaju obzira prema meni, najstarijem, koji još uvijek nosi najmanji ruksak.

VRH

Petrov vrh (614 m)

Petrov vrh jedan je od najistaknutijih vrhova na Zapadnom Papuku. Obrastao je šumom, a samo je sa sjeverne strane otvoren 300 metara dugačkom livadom koja završava kod planinarskog doma »Petrov vrh«. Livada se u zimskim mjesecima koristi kao skijalište, a na njenom istočnom rubu je skijaška žičara (»tanjurić«). Na samome vrhu nalaze se ostaci nekadašnje drvene piramide i gornja stanica skijaške vučnice. Planinarski dom na Petrovu vrhu stalno je otvoren, ima velik kapacitet i ponudu jela i pića te je izvršno uporište za izlete na području zapadnog Papuka.

Vidik s vrha obuhvaća livadu pod vrhom na kojoj je pl. dom Petrov vrh

Koordinate: N 45° 35' 7.9"

E 17° 18' 46.3"

Žig: Gumeni žig vrha nalazi se u pl. domu »Petrov vrh«. Na samome vrhu nema žiga

Prilazi: Pl. dom Petrov vrh ^{15'} Petrov vrh 15'

Daruvar ^{2h} pl. dom Petrov vrh ^{15'} Petrov vrh 2.15 h

Uspon od pl. doma »Petrov vrh« do Petrova vrha lagana je šetnja, pogodna i za djecu. Markacija na vrh vodi šumom, a na vrh se lako može stići i livadom (bez markacije). Cesta za pl. dom »Petrov vrh« započinje u središtu Daruvara. Kod željezničkog kolodvora treba prijeći preko pruge, a zatim na prvom odvojkju skrenuti l. uzbrdo cestom koja vodi kroz naselje Daruvarski Vinogradi i zatim šumom do livade pod Petrovim vrhom. Cesta do doma je asfaltirana, ali je u lošem stanju.

KT: HPO i Slavonski planinarski put (SPP)

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

Planinarska obilaznica Petrova gora

Tip obilaznice: vezna kružna

Godina osnivanja: 2007.

Minimalno vrijeme obilaska: 8–9 h

Broj KT-a: 8

KT: Muljava, Partizanska bolnica, Magarčevac, Mali Velebit, Rimski put, Veliki Petrovac, Kraljev grob, Mali Petrovac

Uvjet za priznanje: Obilazak svih kontrolnih točaka

Upravlja: PD Šumar

Informacije: Irena Beuk
098/347-946

Na inicijativu Uprave šuma podružnice Karlovac članovi PD-a »Dubovac« trasirali su i markirali splet planinarskih putova po Petrovoj gori kojim su obuhvatili najznačajnije kulturno-povijesne lokalitete, kao i sve planinarske ciljeve na tom prostoru. Koristeći te putove, PD Šumar je na tom prostoru osmislio i organizirao planinarsku obilaznicu Petrova gora.

Kako se pokazalo da bi jednostavni kružni obilazak ipak bio predugačak većini obilaznika, obilaznica je osmišljena kao dvodijelna vezna obilaznica s dva kruga koja prate dva glavna prilaza vrhu (sjeverni i južni) sa zajedničkim središnjim silaznim dijelom preko Velebita. Obilazak pojedine dionice traje manje od 4 sata što podrazumijeva da je u dva navrata (dva dana) mogu obići i manje spremni obilaznici, a oni najspremniji mogu cijelu obilaznicu obići i odjednom.

Na obilaznici je ukupno 8 kontrolnih točaka od kojih su dvije zajedničke za oba dijela »osmice« – polazište na Muljavi i Mali Velebit, na središnjem dijelu »osmice«. Obilaznica je svečano otvorena 14. travnja 2007. godine uz nazočnost planinara iz čitave Hrvatske.

PLANINARSKA KUĆA

Planinarska kuća »Orlove stine«

Planinarska kuća Orlove stine smještena je na rubu prostranog dolca, na obronku Orlovih stina, 5,5 km od Zelova. To je zidana dvokatnica s kuhinjom, blagovaonicom te četiri spavaonice, a u suterenu je zimska soba. Kuća je idealno ishodište za planinarenje po Svilaji, posebno za uspon na najviši vrh Svilaje. Kuću je podiglo PD »Svilaja« iz Sinja, a uređivanje još nije u potpunosti završeno. Od kuće nema vidika, ali se s obližnjih Orlovih stina pruža širok vidik na Peruću i na velik dio planine Dinare.

INFO

Otvorena: po dogovoru

Opskrbljena: pićem, jelom po dogovoru

Mjesta za noćenje: 6 u zimskoj sobi, skupna spavaonica se uređuje

Upravlja: PD Svilaja, Sinj

Informacije: Zoran Vejić:
091/56-46-024; Ivica Kodžoman:
098/439-150

Prilaz vozilom: od Hrvaca asf. cestom u Zelovo, tu skrenuti d. asf. cestom prema G. Ogorju i nakon 2,5 km na na prijevoju opet d. na mak. cestu kojom 3 km do kuće

Rimski put na Petrovoj gori

pd-zagorske-steze.hr

Planinari iz Zaboka i okolice okupljeni u Planinarskom društvu »Zagorske steze« proteklih su godina uredili i obilježili splet putova na brežuljcima u blizini Zaboka te na najljepšem vidikovcu, na brijegu Piclju, uredili planinarsku kuću i arboretum ljekovitog bilja. Na njihovu se webu, osim podataka o samom društvu, putovima i o planinarskoj kući mogu pronaći uredno organizirane informacije o društvenim izletima u bliža i dalja gorja. Dakako, web uvelike upotpunjuju atraktivne slike s proteklih izleta.

www.pd-zagorske-steze.hr

IZ PLANINARSKJE PROŠLOSTI

Francesco Petrarca – prvi »pravi« planinar

Francesco Petrarca prvi je čovjek za kojeg se pouzdano zna da je u planine išao s planinarskim pobudama. Prije gotovo sedam stoljeća, u proljeće 1336, u vrijeme dok je živio u francuskom gradiću Vaucluseu, talijanski renesansni književnik Francesco Petrarca (1304-1374) popeo se sa svojim bratom Gerardom na 1909 m visoki Mount Ventoux i, oduševljen vidikom, 20. travnja opisao uspon u pismu svojim poznanicima (Epistole familiares, IV, 1). Bio je to prvi dokumentirani uspon u planinu isključivo radi osobnog zadovoljstva, pa zato taj dan mnogi smatraju rođendanom planinarstva. Petrarca je zanosnim riječima opisao radost otkrića i prirodne ljepote u kojima je doživio »duboko uznošenje prema božanskim visinama«. Tako, je, među ostalim, napisao: »Najprije me je prijateljski dirnuo čist i fin lahor kakav nikada ranije ne oćutjeh, kao i slobodnije i prostranije lutanje pogledom. Ostadoh zapanjen, kao ukopan, od toga neobičnog zraka i prostranog prizora. Pogledah oko sebe, oblaci pod nogama ... zatim pogledah prema Italiji, kamo teži moja duša, evo Alpa prekrivenih ledom

Vrh Mont Ventoux (1909 m) na koji se u 14. stoljeću popeo Francesco Petrarca

i snijegom ... učiniše mi se tako blizu, a bijahu tako daleko.« Tako je taj prvi »moderni intelektualac« ili »slavuj iz Vauclusea«, osim svoje ljubljene Laure, ovjekovječio i planinarski uspon.

prof. dr. Željko Poljak

Vremeplov

2. 1. 1922. otvorena prva planinarska izložba HPD-a u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu

4. 1. 1950. održana inicijativna sjednica za osnivanje Gorske službe spašavanja u PSH

13. 1. 2006. najtragičnija nesreća u hrvatskim planinama, na Svetom brdu poginula trojica splitskih planinara – Miro Duplancić, Ivica Milun i Zoran Skračić

14. 1. 1897. prvi uspon na Aconcagua (6962 m) izveo Mathias Zurbriggen

18. 1. 1969. Sabor proglasio Rožanske i Hajdučke kukove na Velebitu strogim prirodnim rezervatom

25. 1. 1808. rodio se dr. Josip Schlosser, prvi predsjednik HPD-a

28. 1. 2009. predsjednik Stjepan Mesić na Pantovčaku uručio HPS-u Povelju RH

28. 1. 2010. na svečanosti u NSK u Zagrebu, predstavnici HPS-a uručuju ravnatelju NSK-a digitaliziranih stotinu godišta »Hrvatskog planinara«.

Miro Ivanišević

U Zagrebu je u 91. godini života, 18. ožujka 2011. preminuo Miro Ivanišević, dugogodišnji istaknuti planinar iz Samobora. Na gradskom groblju u Samoboru ispratili su ga na vječni počinak članovi njegove obitelji, prijatelji i članovi brojnih društava kojima je Miro pripadao. Prije svega, bili su to planinari iz HPD-a Japetić i Planinarske bratovštine sv. Bernarda iz Samobora, članovi HPD-a Vihor iz Zagreba te članovi Udruge ratnih veterana – Hrvatski domobran, u kojoj je Ivanišević bio jedan od osnivača i predsjednik za ogranak Samobor. Okupili su se i članovi Hrvatskog društva političkih zatvorenika, Hrvatskog plemićkog zbora, kao i brojni Samoborci u čijem je gradu Miro proveo najveći dio svog života. Od njega se oprostio Radovan Librić, član HPD-a »Sv. Patrik« iz Samobora čiji je Miro bio simpatizer i podupiratelj. Istaknuo je njegov predani rad u planinarskim udrugama i udrugama građana, ali i prijateljskim vezama s brojnim osobama iz planinarskog i društvenog života koje nisu prestajale ni u dubokoj starosti.

Miro Ivanišević rođen je 8. kolovoza 1920. u Sarajevu. Sa sedam godina postaje član skautske organizacije, zatim se učlanjuje u HTK »Prijatelj prirode«, a zatim od 1934. do 1941. djeluje u sarajevskoj podružnici HPD-a »Bjelašnica«, čiji je počasni član bio do kraja života.

Nakon drugog svjetskog rata i povratka iz Lepoglavske tamnice 1947., nastanjuje se u Samoboru gdje radi kao komercijalist, postaje član Planinarske sekcije FD-a Samobor, a od 1948. član PD-a Japetić i njegov tajnik u razdoblju od 1959. do 1970., gdje se posebno istaknuo u radu s mladim planinarima i brigom za planinarske objekte kojima je društvo upravljalo. Član je i stanice GSS-a u Samoboru od njenog osnutka 1956. godine. Od 1970. aktivni je član PD-a Vihor iz Zagreba, te je dva puta izabran za predsjednika toga društva. Godine 1994. ulazi u članstvo Planinarske bratovštine sv. Bernarda iz Samobora. Bio je aktivan kao član Gospodarske komisije Planinarskog saveza Hrvatske, član uprave Tomislavova doma i voditelj obnove planinarskog doma Zavižan 1968. Kao vodič društvenih izleta vodio je brojne izlete u Hrvatskoj i inozemstvu, a u SN reviji opisao je uspone na 90 vrhova u Hrvatskoj i inozemstvu. Organizirao je brojne planinarske večeri s predavanjima o planinama koje je tako volio. Već 1962. dobio je zlatni znak PSH-a, a 1984. i Plaketu PSH-a. Uz organiziranje izleta aktivno pomaže u obilježavanju planinarskih staza, trasiranju Velebitskog i Kapelskog planinarskog puta, te Vihoraškog puta na Bijelim stijenama. Nije posustajao ni u kasnoj životnoj dobi. Kruna

njegova zalaganja prema planinarskim objektima bila je u obnovi stare lugarske kuće na Velikom Lovniku u Samoborskom gorju, danas Gostinjcju sv. Bernarda.

U zadnjem desetljeću života više nije planinario ali je primao u svoj stan u Samoboru planinare, nastavljao prezentirati fotografije zabilježene na svojim brojnim putovanjima, prenositi svoje planinarsko iskustvo te biti aktivan do posljednjeg dana života.

Jedan je od poklonika Velebita i svega što je vezano uz tu planinu. Niz godina dolazio je na Zavižan i prijateljevao s obitelji Vukušić. Nikad neće biti otkriveno jesu li mu bila draža brojna priznanja ili skromni suveniri doneseni iz Velebita, a koji su našli mjesto jedni pored drugih na zidovima njegove radne sobe i koje je tako rado pokazivao.

Miro Ivanišević je »zaorao« i sijao planinarsko sjeme čitavog planinarskog života. Primjer nam je planinara koji ne odustaje i iznosi život do kraja.

Radovan Librić

Nova peć na Ivinim vodicama

Nakon duže pripreme članovi PD-a Babulj iz Bibinja uspjeli su donijeti novu peć u planinarsko sklonište na Ivinim vodicama. Peć je kupljena još u lipnju u sklopu sredstava odobrenih od HPS-a za održavanje skloništa, te je prvobitno postojala mogućnost helikopterskog transporta na odredište. Iako se ta ideja nije ostvarila smatrali smo da je nova peć na Ivinim vodicama prioritet za predstojeću zimu.

U dvodnevnoj akciji 21. i 22. listopada sudjelovalo je desetak članova PD-a Babulj koji su u marineru nosili teret težak stotinjak kilograma, prvi dan do planinarskog doma u Paklenici te drugi dan ostatak puta do Ivinih vodica. Peć je donesena i postavljena u sklonište te su stavljene nove, čelične cijevi za dimnjak. Uspješnosti akcije pridonijelo je ugodno vrijeme i složna ekipa te je sve prošlo u dobrom ozračju.

Katarina Gverić

Doprema peći na Ivine vodice

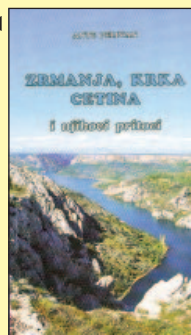
VODIČI ZA UPOZNAVANJE PRIRODNIH LJEPOTA U HRVATSKOJ

Autor: Vlado Božić
bogat ilustriran vodič
format: 21x12,5 cm
tvrdi uvez
300 stranica
cijena: 210,00 kn
s popustom: 100,00 kn

**Narudžbom svih triju knjiga odobrava se dodatni popust
Cijena je ukupno 130,00 kn. Poštarina uračunata u cijenu!**

Autor: Ante Pelivan
bogat ilustriran vodič
format: 21x12,5 cm
meki uvez
240 stranica
cijena: 60,00 kn
s popustom: 30,00 kn

"Ekološki glasnik"

Duga cesta III odvojak 12,
10412 Donja Lomnica
Tel: 01/6218 872
Fax: 01/6234-058
web:
www.ekoloski-glasnik.hr
e-mail:
ekoloski.glasnik@vip.hr

ekološki glasnik

Tiskara

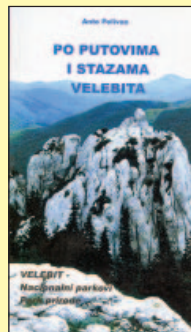
"Ekološki glasnik"

tisak knjiga i
časopisa vrhun-
ske kvalitete

posebni popust
za sva planinar-
ska društva

časopis o prirodi

Autor: Ante Pelivan
bogat ilustriran vodič s
kartama
format: 21x12,5 cm
meki uvez
192 stranice
cijena: 60,00 kn
s popustom: 30,00 kn

Dan istarskih planinara i PD »Pazinka« u Brestu pod Učkom

U nedjelju 13. studenoga 2011. obilježen je Dan istarskih planinara i dan PD-a »Pazinka«. Odaziv je nadmašio sva očekivanja organizatora. Po sunčanom jesenskom danu oko 600 planinara prehodalo je slikovitu stazu Lupoglav – Semići – Tenkovsko polje – Brest pod Učkom. Ispred obnovljene bivše škole (buduće planinarske kuće), Vladimir Fornažar, predsjednik PD-a »Pazinka«, otvorio je svečanost, a Franko Baxa, načelnik Općine Lupoglav, zaželio dobrodošlicu. Zatim je Vladimir Rojnić, predsjednik Istarskoga planinarskog saveza, uručio Ivici Richteru iz Rijeke i Željku Kraljiću iz Crikvenice priznanja za doprinos razvitku planinarstva u Istri.

Svojim prisustvom skup su uveličali Vladimir Novak, predsjednik IO HPS-a, koji je pozdravio skup i uručio prigodne poklone IPS-u i PD-u »Pazinka«, zatim Darko Berljak, glavni tajnik HPS-a, i Sebastijan Labinjan, zamjenik pročelnika HGSS-a Stanica Pula. Nakon toga slijedio je ručak i glazba veselog benda »Pergola«. Polke, valceri i potresujke smjenjivali su se do prvih večernjih sjena i hladnog povjetarca s Poklona.

Lijepo vrijeme i prekrasni vidici privukli su planinare iz cijele Istre, Kvarnera, Gorskoga kotara i Slovenije. Osim domaćina, PD-a »Pazinka«, bila su tu društva: »Glas Istre« i »Elektroistra« iz Pule, »Montero« iz Rovinja, »Skitaci« iz Labina, »Platak«, »Kamenjak«,

VLADIMIR ROJNIĆ

Druženje na cilju puta u Brestu

»Učka« i »Transverzalac« iz Rijeke, »Planik« iz Umaga, »Čičarija« iz Buja, »Skradski vrh« iz Skrada, »Špičunak« iz Lokava te Obalno planinsko društvo iz Kopra. Planinarima su se pridružili veterani pazinskog kluba »Mountain bike Istra«.

Obilježene su četiri obljetnice: 135. obljetnica organiziranog planinarstva u Istri i osnutka Società Alpina dell'Istria, 105. obljetnica Istarske podružnice sloven-

VLADIMIR ROJNIĆ

Na putu prema
Semićima

skoga PD-a iz Ljubljane, 30. obljetnica PD-a »Pazinka« i 10. obljetnica Istarskoga planinarskog saveza.

Istarski planinarski savez danas objedinjava šest planinarskih društava s ukupno 1100 planinara, tri planinarske kuće i oko 370 kilometara markiranih planinarskih putova. Od toga valja istaknuti Istarski planinarski put (IPP) duljine 170 km, koji povezuje zapadnu i istočnu obalu Istre. Počinje u Umagu, a vodi preko Čićarije i Učke do Crne Punte kraj Koromačna. Odaziv velikog broja mladih i djece na ovo druženje budi optimizam da će planinarski putovi i objekti biti sve bolje održavani i tako privlačiti u ovaj predivan dio Lijepe Naše sve veći broj domaćih i stranih planinara.

Organizatori skupa bili su Istarski planinarski savez i PD »Pazinka« iz Pazina, a pokrovitelj Općina Lupoglav.

Vladimir Rojnić

Kod Prezdanaka održan 15. susret planinara na Dilju

Tradicionalni susret planinara na Dilju prošle je jeseni održan kod lovačke kuće Prezdanak, 20. studenoga 2011. Tom se prilikom na Prezdarku okupilo 70-ak članova iz 12 planinarskih društava (HPD »Tikvica«, Županja, PD »Dirov brijeg«, Vinkovci, PD »Ravnica«, Vukovar, PD »Šumar« – podružnica Vinkovci, PD »Diljgora«, Slavonski Brod, PD »Đakovo«, HPD »Klikun«, Pleternica, HPD »Belišće«, HPD »Vidim«, Kutjevo, PD »Krndija«, Našice, HPD »Bršljan Jankovac«, Osijek i PD »Čičak«, Orašje (BiH). Na susretu su bili nazočni i predsjednik Slavonskoga planinarskog saveza Otmar Tosenberger, dopredsjednik Planinarskog saveza Vukovarsko-srijemske županije Mladen Stjepanović te lovci iz LU »Vidra«, Vrhovina i domaćin lovačke kuće Prezdanak Pavo Žalac.

Budući da je toga prijedpodneva u planinarskom domu »Đuro Pilar« bio održan sastanak Stanice vodiča Slavonije, poslije su nam se pridružili i predstavnici vodiča. Saznali smo iz prve ruke da je bivšeg pročelnika Stanice Nikolu Matasića iz Našica zamijenio Danijel Mustafić iz HPD-a »Dirov brijeg«, Vinkovci te da je za novog tajnika izabran Darko Tosenberger iz Đakova.

Skup je održan prema dogovorenom programu. Pozdravni govor s uputama o planinarskoj turi održao je Berislav Tkalac, povjerenik za markaciste Slavonskoga planinarskog saveza. Hodalo se markiranim putom od Prezdanaka do Čardaka, gdje je bio kraći odmor. Markacije su stare, ali dobro vidljive. U povratku smo išli bez markacije šumskom cestom, koja je usporedna s grebenskim markiranim putom. Na Međi je bila sanitarna sjeća velikih hrastova na kojima su bile markacije pa je taj dio trebalo proći s većom pozornošću. Na žalost, netko je uništio putokaz koji je bio postavljen u srpnju ove godine, a pokazivao je skretanje za Prezdanak. Put održava HPD »Dirov brijeg« iz Vinkovaca, koji će na proljeće obnoviti markacije.

BERISLAV TKALAC

Planinari pred lovačkom kućom na Prezdarku

Vrijeme je bilo hladno i maglovito, put prekriven lišćem, a drveće okićeno injem. Za ručak je bila poslužena hladna prasetina. Krijepili smo se čajem, kavom i kuhanim vinom pored vatre naložene u velikom vanjskom kaminu. Unatoč hladnoći, uz pjesmu i svirku zadržali smo se na Prezdarku do 16 sati sa željom da se ovdje ponovo okupimo za godinu dana. Odličnu organizaciju skupa treba zahvaliti tajnici HPD-a »Tikvica« Emiliji Marković i vrijednim planinarima iz Županje, kao i našim sviračima Šimi i Josi Dominkoviću.

Ovaj je skup planinara prvi put održan 30. studenoga 1997. te je postao tradicionalan. Sljedeći će se održati 18. studenoga 2012., a u kalendaru akcija HPS-a najavljen je pod nazivom »Susret planinara na Dilju«.

Berislav Tkalac

10. Planinarski tjedan u Našicama

Od 2. do 6. studenoga, već desetu godinu za redom, održan je u organizaciji PD-a »Krndija« Našice tradicionalni Planinarski tjedan. U tom su razdoblju edukativnim predavanjima i planinarskim prezentacijama naši planinari nastojali građanstvu i planinarima približiti prirodne ljepote raznih krajeva naše zemlje, a i inozemnih gorja.

Jubilarni 10. Planinarski tjedan otvorio je u Gradskoj vijećnici grada Našica predsjednik PD-a »Krndija« Slavko Čolić, upoznavši okupljene s rasporedom događanja i uputivši poziv građanstvu i planinarima da sudjeluju u prezentacijama i organiziranim izletima. Prvi je dan Vlado Obad iz osječkoga PD-a »Zanatlija« održao putopisno predavanje »Mustang – Tibet kojeg nema«. Prikazao je brojne fotografije i kvalitetnim predavanjem približio planinske vrhove, ljepotu prirode, ali i život u toj, nama dalekoj i egzotičnoj zemlji. Do 1992. ta je zemlja bila zatvorena za posjete, a i danas je ulazak u Kraljevinu Mustang strogo kontroliran, tako

da u nju može godišnje ući najviše tisuću turista planinara, uz plaćanje propusnice od 1500 dolara. Gradovi Mustanga nastali su u 15. stoljeću, a otad se malo toga promijenilo. Nema struje, televizije i mobitela, a život se odvija kao u srednjem vijeku.

Drugi su dan četiri članice »Krndije« – Milena Škoro, Marina Lazar, Ružica Svoren i Danijela Puhančić – održale zanimljivo predavanje uz projekciju pod nazivom »Izleti 2011.«. U prvome su dijelu, u 250 slika, kronološki prikazale aktivnosti našičkih planinara, a u drugom dijelu, u 500 slika, središnji devetodnevni izlet u Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru. Deset članova PD-a »Krndija« uspjelo se na vrhove Treskavice, Jahorine, Bjelašnice te posjetilo brojne prirodne ljepote i zanimljivosti tih krajeva. Jedan od najznačajnijih ciljeva putovanja, kojem je bio posvećen središnji dio izlaganja, bio je uspon na najviši vrh Durmitora Bobotov kuk (2522 m). Četveročlana ekipa podijelila je svoje dojmove s brojnom publikom i ostalim članovima Društva.

Trećega je dana Dragan Špehar, pročelnik HGSS-a Stanice Osijek, održao edukativno predavanje »Sigurno u brda i planine«. Govorio je o opasnostima u prirodi koje mogu zadesiti neiskusne, ali i one iskusnije planinare ili alpiniste. Glavna pouka predavanja bila je da u planinu nikada ne treba ići sam te da svaki izlet treba dobro planirati. Po završetku izlaganja gradonačelnik Krešimir Žagar zahvalio je »Krndiji« na kvalitetnoj organizaciji događanja i u znak zahvalnosti uručio predsjedniku Slavku Čoliću videoprojektor koji će omogućiti još kvalitetniji rad te prezentaciju izleta i zanimljivosti iz planinarskog života.

Četvrtog je dana za sve planinare i ljubitelje prirode organiziran izlet na Bedemgrad. Uživalo se u lijepom vremenu, krajoliku i prirodnim ljepotama Krndije.

Petoga dana održan je tradicionalni izlet na Martinj u Kutjevo, kojim je završio uspješan 10. našički Planinarski tjedan. Slavko Čolić

Izložba planinarskih fotografija članova HPD-a »Lipa«

Ususret obilježavanju 60. obljetnice HPD-a »Lipa« Sesvete društvo je tijekom listopada 2011. provelo natječaj za prikupljanje planinarskih fotografija. Cilj akcije bio je promicanje prirodnih vrijednosti, ljepota gorskih predjela i biološke raznolikosti, razvijanje svijesti i poticanje ljubavi prema prirodi te pružanje mogućnosti članovima da fotografijom iskažu svoje viđenje planina i planinarskog druženja. Na natječaj su pristigle fotografije 17 autora, a žiri je za natječajnu izložbu odabrao ukupno 21 fotografiju.

Nesebičnim dobrovoljnim radom članova društva i dobrotom donatora, koji su uz minimalne troškove izradili fotografije, te zahvaljujući kolegama iz Knjižnice Sesvete, izložba je postavljena u galeriji »Oblok«. U

VLADIMIR BEŠTAK

Dio izložbe fotografija članova HPD-a »Lipa«

pripremi su pomagali prijatelji društva, već profilirani fotografi Neda Rački i Zvonko Radičanin iz Fotokluba Zagreb, koji su i odabrali najbolje planinarske fotografije. Neda i Zvonko i sami su se predstavili s 20 planinarskih motiva snimljenih na planinarskim izletima te time obogatili izložbu.

Na otvorenju izložbe u srijedu 16. studenoga okupilo se više od pedeset posjetitelja, koji su samo riječima pohvale popratili postav i organizaciju. Svi autori fotografija dobili su zahvalnice, a stručni žiri pohvalio je četvero autora, za što im je organizator dodijelio prigodne darove. Pohvaljeni su Jasminka Fabijančić (fotografija »Velebitska razglednica«), Zdenka Čukelj (»Dašak Mediterana na putu za Paklenicu«), Zdravko Markić (»Zavratnica«) i Željka Igrec (»Vjerna sjena«). Program otvorenja završio je prigodnim domjenkom koji je priredio prijatelj društva Mladen iz Taverne »Kraljevec«. Domjenak je upotpunjen raznovrsnim kolačima koje su ispekle vrijedne članice »Lipe«.

Vladimir Beštak

Tko čeka taj i dočeka

HPD »Klek« u Ogulinu od svog osnivanja 1950. godine pa sve do 15. studenoga 2011. nikada nije imao svoje društvene prostorije. Napokon je spomenutoga datuma odlukom Skupštine Grada Ogulina »Kleku« dodijeljena prostorija u Ulici Bernardina Frankopana 13.

Teško je bilo djelovati po svakakvim sobičcima, koje smo dobivali zahvaljujući dobroj volji raznih subjekata. Društvo osnovano 1950. zapravo se raspalo početkom Domovinskog rata i samo je formalno postojalo. Obnoviteljska Skupština održana je 7. svibnja 1995. Izvršni odbor zdušno je krenuo u obnovu prilično upustošenoga planinarskog doma na Kleku. Počelo

se, također, i s organiziranim društvenim izletima, no vječiti problem – prostorije kojih nije bilo – snažno je utjecao na rad Društva. Do dobivanja prostorija društvo se pet puta selilo od nemila do nedraga, djelujući u raznoraznim tuđim zakutcima.

Napokon je i to riješeno. Dobivena prostorija uređena je i okrećena, na pod je postavljen laminat, nabavljen je kvalitetan inventar, riješeno je grijanje, instaliran telefon, nabavljen laptop i fotokopirni uređaj. Članovi Izvršnog odbora sada su puni poleta, a nove prostorije zasigurno će pridonijeti procvatu HPD-a »Klek«.

Miljenko Pavešić

Planinarski savez grada Karlovca u 2011. godini

Već nakon dvije godine djelovanja možemo sa zadovoljstvom ustvrditi da je Planinarski savez grada Karlovca u potpunosti opravdao, ako ne i premašio očekivanja u svom djelovanju. Ova organizacija koja ima za cilj biti koordinacija planinarskih društava u gradu Karlovcu u 2011. godini bila je vrlo aktivna i to na mnogim poljima planinarstva. PSGK sačinjavaju 3 planinarska društva - PD Karlovac, PK Horizont i HPD Martinšćak. Predsjednik Saveza je Mladen Kuka, dopredsjednici Željko Bačurin i Krunoslav Golubić, a tajnik Anton Petrekanić. Najvažnije aktivnosti u 2011. bile su sljedeće:

- organizirane su 3 planinarske škole koje su pohađali članovi svih planinarskih društava u Karlovcu. Rad škole odvijao se po programu školovanja HPS-a, a kao instruktor ili predavač nije mogao sudjelovati nitko tko nije nositelj nekog stručnog zvanja u HPS-u. Na taj način podignuta je kvaliteta škole, a takav pristup

svakako je djelovao i na ozbiljnost u pristupu polaznika, kao i na njihovu osobnu sigurnost.

- PSGK je organizirao u srpnju pohod karlovačkih planinara u Skandinaviju s usponom na najviši vrh Norveške i sjeverne Europe Galdhopiggen. Vođa pohoda bio je Mladen Kuka.
- trasiran je označen i svečano otvoren planinarski put »Seljanova šetnica« posvećen 140. godišnjici rođenja najpoznatijeg hrvatskog istraživača i planinara Mirka Seljana
- pokrenuto je izdavanje monografije »Povijest planinarstva u Karlovcu«. Na čelu Izdavačkog odbora koji sačinjavaju predstavnici planinarskih društava i srodnih organizacija povezanih s planinarstvom u

Dodjela diploma uspješnim polaznicima planinarske škole u nazočnosti dogradonačelnika Karlovca Dubravka Delića

Predsjednik PSGK Mladen Kuka na vrhu sjeverne Europe Galdhopiggenu

Karlovcu, doajen je karlovačkog planinarstva Rudolf Starić, a izdavanje se planira u 2012. godini.

- u cilju promidžbe planinarstva u Karlovcu održano je dvadesetak predavanja s planinarskom tematikom za pučanstvo Karlovca od kojih posebno ističemo »Ženska alpinistička ekspedicija Everest« koje je u Zorinom domu održao vođa ekspedicije Darko Berljak.
- organizirali smo nekoliko ekoloških akcija u okolici Karlovca
- sudjelovali smo u desetak TV emisija na lokalnoj postaji, kao i u više radijskih emisija a naš rad je često zabilježen i u tisku
- predsjednik PSGK-a Mladen Kuka djelovao je kao predstavnik planinarske organizacije i u Upravnim odborima Karlovačke športske zajednice i Saveza športova karlovačke županije

Posebno dobru suradnju ostvarili smo sa srodnim organizacijama - posebice sa Speleološkim društvom Karlovac, Centrom za ekspedicionizam istraživanje i kulturu Braća Seljan, kao i s HPD Vrlovka iz Kamanja.

Planovi za 2012. još su ambiciozniji nego u 2011. godini.

Mladen Kuka

Izlet po Krndiji za Međunarodni dan planina

U nedjelju 11. prosinca 2011. obilježen je Međunarodni dan planina na Krndiji, uz geslo »Planine i šume«. Već tradicionalno, šesti puta, organizatori su bili SlavonSKI planinarski savez i JU Park prirode Papuk, a skup je organiziran uz pokroviteljstvo HPS-a. Ovaj put su planiranje trase i vođenje preuzeli članovi HPD »Vidim« Kutjevo.

Prije samog izleta prigodno je otvorena Poučna staza »Kutjevo«. Staza je duga 1,3 km i duž nje se nalazi 13 ploča koje govore o biološkoj i geološkoj raznolikosti kutjevačkog kraja, a isto tako i bogatoj kulturnoj i povijesnoj baštini. Nakon obilaska staze, koja završava na lokalitetu Vinkomir, planinari su krenuli na četverosatni izlet prema Petrovom vrhu. Trasa je dijelom vodila nemarkiranim putom do Dobre vode, a poslije toga SPP-om prema Petrovom vrhu. Prije uspona na vrh, odvojila se grupa spremnijih koji su stazama divljači prošli od slikovite stijene »Kvržica« do rijetko posjećenog stjenjaka i pećina na Pustinjakovoj kosi. Usprkos najavi kiše za cijelo prijepodne, malo je pokisla samo grupa s Pustinjakove kose koja je imala najduži put do cilja. Završno druženje uz domaće kobasice kuhane u vinu, kuhano vino i čaj za trezvenije, uspješno je »obavljeno« kod šumarske kuće Tisovac.

Ovaj događaj je okupio oko 130 planinara iz slavonskih društava i brojne goste iz HPD Bilogora Bjelovar. Za sigurnost je tradicionalno brinula HGSS stanica Požega.

Novi godišnjak »Japetića«

HPD »Japetić« iz Samobora izdao je koncem 2011. godišnjak kojim je okrunio tu godinu svog djelovanja. To je drugi takav godišnjak po redu i još bolje uređen nego prvi. Sadrži sve ono što može zanimati člana društva, pogotovo novog člana koji se tek treba uklopiti. Tu je, među ostalim, program izleta u 2012. godini, no glavnina priloga su putopisi, od Alpa do Aljaske, ipak najviše s hrvatskih planina. Posebno valja istaknuti vrlo dobre ilustracije, kojih ima gotovo više

nego teksta, tako da se godišnjak s užitkom prelistava. Danas, u vrijeme kad je tisak neusporedivo jednostavniji i jeftiniji nego nekad, ovakav godišnjak mogla bi si priuštiti mnoga naša društva, a imala bi od toga dvostruku korist: dokumentiranje svoga rada i animiranje novih članova. Uz uvjet da imaju u svojim redovima člana koji je sklon takvom društvenom djelovanju. I makar danas Internet konkurira tisku.

prof. dr. Željko Poljak

Ispravak

U tekstu o otvaranju izložbe »Život pod Triglavom« u Rijeci u zadnjem broju »Hrvatskog planinara« došlo je do nenamjerne pogreške kojom je ime idejnog autora i scenarista filma »Sfinga«, slovenskog alpinista Tine Marenče pretvoreno žensko ime (Tina). Čitateljima, autoru i gosp. Marenčeu upućujemo ispriku.

Ur.

KALENDAR AKCIJA

6. 1. Pohod Zagorskim bregovitim putom

PD Zagorske steze, Zabok
pd.zagorske.steze@kr.t-com.hr
Branko Kraljić, 098/351-363, geo-bt@geo-bt.hr
Darko Turk, 098/16-34-872

6. 1. 23. tradicionalni uspon na Debelo brdo

Stanica planinarskih vodiča Split, Split
Mladen Mužinić, 091/21-23-022,
mladenmuzinic@gmail.com
Dijana Tudorić, 095/90-19-645, dijanat3@net.hr

7. 1. Planinarski pohod U susret Europi

HPD MIV, Varaždin
Milan Turkalj, 091/57-01-392,
turkaljmibg@gmail.com

8. 1. Zimski susret planinara pri pl. kući Beograd

HPD Beograd, Belec
Katica Bucifal, 049/460-135
Verica Havoić, 098/16-09-056

8. 1. 14. novogodišnji pohod pl. putom VRA Bljesak

PD Zmajevac, Novska
pd-zmajevac@gmail.com
Davor Augustin, 098/285-004

8. 1. Tradicionalni novogodišnji susret na Kleku

HPD Klek, Ogulin
Franjo Petrušić, 098/827-737
Miljenko Pavešić, 098/90-08-670

14. - 18. 1. Skijaški tečaj za vodiče i vodiče-pripravnike

Komisija za vodiče HPS-a
vodici@plsavez.hr
Dražen Lovreček, 098/356-386

15. 1. 18. zimski uspon na Viševicu

PD Strilež, Crikvenica
info@pd-strilez.hr
Tanja Malovoz, 091/25-09-878, tanja@pd-strilez.hr

15. 1. Dani HPD-a Malačka - Donja Kaštela

HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari
Petar Penga, 099/73-34-866
Filip Balić, 098/311-797

15. 1. 10. zimski planinarski pohod Sesvete - Lipa

HPD Lipa, Sesvete

22. 1. 14. Vincekov pohod

PD Bunde, Mursko Središće
pdebunde@gmail.com
Sonja Vršić, 091/54-57-377
Zlatko Bahun, 098/220-743

22. 1. Zimski pohod Vinica - Martinšćak

HPD Vinica, Duga Resa
Antun Goldašić, 099/40-40-743

28. - 29. 1. Planinarski foto-dia festival i Sunovratovo (dan HPD Sunovrat)

HPD Sunovrat, Đurđenovac
sunovrat.hpd@gmail.com
Antun Kasapović, 091/56-44-185

28. 1. 25. planinarska noć HPD-a MIV

HPD MIV, Varaždin
Vladimir Detoni, 098/414-016, vladimir.detoni@miv.hr

28. 1. Ispit i priprema za pristupanje zimskom tečaju za vodiče

Komisija za vodiče HPS-a
vodici@plsavez.hr
Dražen Lovreček, 098/356-386

1. 2. - 29. 3. Opća planinarska škola PD-a Kamenjak

PD Kamenjak, Rijeka
Verdan Grubelić, 091/89-65-552

u veljači Opća planinarska škola HPD Malačka - Donja Kaštela

HPD Malačka - Donja Kaštela, Kaštel Stari
Filip Balić, 098/311-797

PLANINARSKKE KNJIGE!

Alan Čaplar
HRVATSKA
PLANINARSKA
OBILAZNICA

Hrvatski planinarski savez, 2010.
224 stranice, 21 × 15 cm, u boji

Vodič na sustavan način predstavlja sve važnije hrvatske vrhove i nezamjenjiv je planinarima koji obilaze Hrvatsku planinarsku obilaznicu. Sve kontrolne točke HPO predstavljene su na standardiziran način putem fotografije, opisa vrha i pristupa te drugim praktičnim podacima.

100 kn

Darko Berljak
VIŠE OD EVERESTA

Hrvatska ženska ekspedicija na vrh svijeta

Libricon i Hrvatski
planinarski savez, 2010.
256 stranica, 24 × 17 cm

Uzbudljiva i atraktivna knjiga vođe hrvatskih himalajskih ekspedicija svjedoči o najvećem hrvatskom planinarskom uspjehu – usponu članice Hrvatske ženske alpinističke ekspedicije »Everest 2009« na najviši vrh svijeta.

220 kn

Alan Čaplar
OSNOVE
PLANINARSTVA

priručnik za planinare

Hrvatski planinarski savez, 2003.
80 stranica, 17 × 12 cm, c/b

Sažeti planinarski priručnik, namijenjen za planinarske škole, zabavnim stilom pruža osnovna znanja o planinarstvu koja bi trebao imati svaki početnik, odnosno svatko tko odlazi u planine.

15 kn

Informacije i narudžbe:

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

tel. 01/48-23-624, tel./fax 01/48-24-142, www.plsavez.hr, hps@plsavez.hr